DISPUTATIO QUARTA.

De Univerſalibus in Communi.

Explicata natura Entis Rationis, & ſecundæ Intentionis, ut ſic in genere, nunc ad explicandas in ſpecie deſcendimus intentiones Logicales, & ab eis incipimus; quæ Vniverſalia: ſeu Prædicabilia dicuntur, eo quia eorum cognitio multum deſervit ad ordinanda prædicamenta; agemus autem de ipſis primò in communi, poſteà in particulari. Hæc dici ſolent univerſalia in prædicando ad differentiam univerſalis, tum in cauſando, cujuſmodi eſt Deus, & quæcumque; alia cauſa concurrens ad plures effectus; tum in ſignificando qualis eſt vox plura ſignificans, ut hoc nomen animal, *quod omnia ſignificat animalia; tum in repræſentando, qualis eſt hominis imago, aut etiam ejus cognitio, quæ aliquo modo omnes homines repræſentat; tum denique ad differentiam univerſalis in eſſendo, quod nempe cum aliquali ſua unitate eſt, vel eſſe poteſt in multis, ut natura animalis in omnibus animalibus, & hominis in omnibus hominibus. Igitur Vniverſale in prædicando, de quo hic agere intendimus, nullum horum ſed tantum eſt ſecunda quædam intentio applicata illi naturæ communi, quæ dicitur univerſale in eſſendo, per quam relationem rationis illa natura communis conſtituitur proximè potens prædicari de multis. Ex quo patet univerſale in eſſendo eſſe fundamentum univerſalis in prædicando, ex eo enim quòd natura humana eſt in Petro, & Paulo, prædicatur de illis. Hinc univerſale in eſſendo conſuevit appellari univerſale materiale, & fundamentale, & pro prima intentione, item univerſale Metaphyſicum, quatenus Metaphyſicus conſiderat naturas rerum ſecundùm ſe, univerſale verò in prædicando dicitur univerſale formale in actu; & pro ſecunda intentione, quia nimirum importat ipſam intentionem univerſalitatis, quæ eſt forma rationis, qua aliquid denominatur univerſale in actu, dicitur etiam univerſale Logicum, quia Logicus per ſe conſiderat ſecundas intentiones, naturas verò rerum non, niſi quatenus inſerviunt pro fundamentis illarum, quia agit de ſecundis intentionibus, ut fundantur in primis. Cum igitur univerſale in eſſendo propriè ad Metaphyſicum ſpectet, ad Metaphyſicam tractationem ejus ex profeſſo remittimus, ut Metaphyſica à Logicis, quantum fieri poteſt, diſcernamus; quia tamen fundatur in eo univerſale, Logicum, ne fundamentum ejus ſit tyronibus prorſus ignotum, aliqua obiter initio hujus diſp. de ipſo univerſale in eſſendo ex Metaphyſica ſupponemus.*

QUÆSTIO PRIMA.

An detur Univerſale à parte rei.

1 MOvetur quæſitum tam de univerſali in eſſendo, quàm in prædicando, & quoad utramq; partem hìc reſolvetur, obiter tamen de univerſali in eſſendo. Hac de re duæ extant extremæ opiniones, & una media, quæ eſt vera, ac tenenda. Prima eſt quorundam Philoſophorum antiquorum, quam refert Ariſt. 1. Met. c. 6. & 4. Met. c. 5. e Heraclito, & Cratillo, qui in rerum natura ſingularia ſolum agnoſcebant, & univerſalia prorſus negabant; ab hac opinione non multum diſtat Nominalium placitum, qui rationem univerſalis reponunt ſolum in vocibus, & conceptibus concedendo tantum univerſalia in ſignificando, & repræſentando, negando prorſus in eſſendo, undè & Nominales cognominati ſunt, ita Ocham 1. Log. c. 14. & 1. d. 2. q. 4. & quol. 5. q. 12. & 13. Gabr. 1. d. 2. qu. 7. Greg. 1. d. 3. Rubion. ib. q. 7. & ex Recentioribus quamplures ex Patribus Societàtis præſertim Hurt. diſp. 5. Met. ſect. 10. Arriag. diſp. 6. Log. ſect. 4. Altera opinio ex diametro oppoſita concedit univerſale in actu à parte rei, non tamen in eodem modo. Plato namque hoc admittebat ſeparatum à ſingularibus, ut ei impingit Ariſt. 1. Met. cap. 6. & lib. 7. cap. 8. ita quod daretur homo, ſeu humanitas in communi, de qua ſinguli homines participent, & equus in communi, de quo omnes equi, eo ferè modo, quo plures lucernæ ex eodem lumine accenduntur. Alii verò admittunt univerſale a parte rei, non tamen à ſingularibus ſeparatum, ſed in eis realiter incluſum, imo & cum eis realiter identificatum; vocant autem illud univerſale in actu; quia naturam communem in pluribus individuis repertam, inquiunt, verè, ac propriè debere dici univerſalem, nec ei aliquid deficere ad actualem univerſalitatem requiſitum, ita Paul. Venet. q. 1. univerſ. & lib. 2. Metaph. & mordicus tenet Monlorius diſputat. de univerſ. cap. 6. & ſolet quoque Scoto impingi, eo quia in 2. d. 3. q. 1. docet naturam à parte rei de ſe pluribus communicabilem eſſe. Tertia demum ſententia concedit à parte rei univerſale in eſſendo, ſcilicet naturas communes in ſingularibus exiſtentes, non quidem quaſi ſit completum, & in actu, ſed inchoatè ſolum, & remotè, quatenus fundare poteſt ſecundam intentionem univerſalis Logici, quod ſolum fatetur eſſe univerſale completum, & in actu, at non habere eſſe, niſi per intellectus operationem, quæ eſt vera ſententia in omnibus ſcholis recepta.

ARTICULUS PRIMUS.

Reſolutio quæſiti de Univerſali in eſſendo.

3 DIcendum eſt Univerſalia in eſſendo reperiri in rerum natura, non quidem à ſingularibus ſeparata, ſed in eis incluſa, & cum eis realiter indentificata. Concluſio eſt Ariſt. loc. c. ubi acriter invehitur in eos, qui tantum ſingularia agnoſcebant in toto entium ordine 7. Met. ait definitionem, per quam explicantur rerum quidditates, dari de rebus univerſalibus, & 1. Poſt. c. 5. & 11. ſcientiam eſſe de univerſalibus, quæ in ſingularibus exiſtunt, & cum ſcientiæ plurimæ ſint reales, planè univerſalia eorum objecta erant aliquo modo à parte rei, & 1. Periher. rerum alias ponit univerſales, & alias ſingulares, & 1. Poſt c. 2. & 2. de Anim. c. 5. ait univerſalia intellectu, ſingularia ſenſu cognoſci; certum autem eſt objectum, præſertim motivum, antecedere actum potentiæ cognoſcentis aliquo modo, ergo hæc concluſio eſt peripatetica, quam proinde recipiunt unanimiter Thomiſtæ, & Scotiſtæ contra Nominales cum D. Tho. de Ente, & eſſentia c. 4. & opuſc. 35. & 56. Scoto 3. d. 3. q. 1. & 7. Met. qu. 13. Probatur quoque evidenti ratione ipſam declarando. Nam per univerſalia in eſſendo hic intelligimus ſolum naturas communes, per quas individua à parte rei conveniunt, & aſſimilantur, ſed tales naturas reperiri ipſa experientia docet, nam per humanitatem Petrus convenit cum Paulo, non cum Bucephalo, per animalitatem convenit cum Bucephalo, non cum lapide, ergo &c. Item per univerſale in eſſendo ſecundùm communem loquendi modum non intelligitur univerſale completum, & in actu, ſed natura communis, quæ poſſit eſſe fundamentum intentionis univerſalitatis, & ob ſuam communitatem præbere occaſionem intellectui, ut ipſam concipiat verè, & poſitivè unam in multis, & de multis prædicetur, at dimittere univerſale à parte rei in hoc ſenſu, inchoatum nimirum dumtaxat, & incompletum non ſolum abſurdum non eſt, ſed maximè neceſſarium, ne dicamus intellectum temerè, & abſque ſufficienti fundamento cogitare naturas univerſales, ergo &c. vide Tromb. 7. Met. q. 9. & Ant. And. ibidem, & initio prædicab.

4 Secundò probatur eadem Concluſio contra Nominales, nempè non ſolùm dari voces, aut conceptus formales communes, ſed illis verè correſpondere naturas communes pro conceptibus objectivis, idque probatur in primis ex veritate prædicationis, in qua natura communis enunciatur de aliquo ſingulari, ut cum dicimus *Petrus eſt homo*, hìc planè univerſale quoddam enunciamus de ſingulari, & oſtendimus habere cum eo eſſentialem connexionem, & quidem non indicatur connexio inter illas voces *Petrus, & homo*, neque inter conceptus formales illarum, quia prædicatio eſſet omnino falſa, ſed inter res per illas voces, & conceptus ſignificatas, ergo cum enunciatio ſit univerſalis de particulari, planè præter ſingularia, & univerſalia in ſignificando admittendæ ſunt naturæ communes, quę dicuntur univerſalia in eſſendo, & conceptibus formalibus communibus correſpondent pro conceptibus objectivis.

5 Reſpondent Nominales neg. conſeq. conceptus namque formalis hominis, ut ſic non ſignificat immediatè aliquam naturam communem individuis humanis, ſed immediatè omnia ipſa ſingularia confusè cognita ſine diſtinctione inter illa. Contra, vel ſignificat illa copulativè, aut copulatim ſumpta, vel diſiunctivè, ſeu diſiunctim; non primum, quia cum totum quod concipitur ex parte prædicati, debeat aſſirmari de ſubjecto, ſi per illud prædicatum *homo* copulativè ſignificantur individua omnia, & ſingula naturæ humanæ, omnia quoque, & ſingula de Petro affirmarentur, & ſic eſſet propoſitio falſa. Nec valet quorundam reſponſio, quòd licèt videantur omnes naturas ſingularium de Petro affirmari, re tamen vera non aſſirmatur, niſi propria ejus natura, quia in hoc differt actus copulativus confuſus, per quem fit ſupradicta propoſitio, à copulativo claro, quod ubi iſte de ſubjecto affirmat totum id, quod ex parte prædicati attingit, confuſius non affirmat, niſi partem ſui objecti. Non valet, quia ad veritatem propoſitionis copulativæ abſolutè ſumptæ, ſivè nimirum ſit copulativa clara, ſivè confuſa, indiſpenſabiliter requiritur, ut totum prædicatum, & quælibet ejus pars verificetur de ſubjecto; nec ſufficit, quod aliqua pars tantùm illi conveniat, & in hoc præſertim à diſiunctiva ſecernitur ut conſtat ex Summulis. Si verò alterum aſſeratur cum Hurt. §. 79. quòd ſcilicet *homo* in allata propoſitione ſignificat omnia humana individua diſiunctivè; tunc illa propoſitio *Petrus eſt homo*, ſic reſolvetur, Petrus eſt hic, vel ille homo, ſed iſta non eſt prædicatio univerſalis de ſingulari, ſed individui vagi, ut cum dicimus *Petrus eſt aliquis homo*, ita enim reſolvitur, ejus ut ſenſus ſit, quod eſt hic, vel ille homo; tum quia univerſale debet de pluribus prædicari per modum unius, hac enim ratione dicitur unum in multis, & de multis, ergo in prædicatione non poteſt ſignificare plura diſiunctim. Si tandem dicatur,

catur, ut ait Ariaga cit. ſect. 6. nu. 31. naturam humanam confusè conceptam eſſe prædicabilem de quolibet individuo inadequatè, id eſt unam de uno, & aliam de alio, quod ſufficit, ut abſolutè illa ſit prædicabilis de pluribus, ut ad univerſale requiritur. Contra, quia tunc in qualibet propoſitione propria natura prædicabitur de proprio individuo, & ita cum dicimus *Petrus eſt homo*, non erit prædicatio ſuperioris de inferiori, & univerſalis de ſingulari, ſed ejuſdem de ſeipſo; ut benè urget Lichet. contra Ocham 2. d. 3. q. 1. §. *Ad reſponſionem*, quem nodum ut ſolvat Arriaga cit. mirabilia dicit, & incredibilia, quæ cenſutatione non egent.

6 Deinde principaliter, cognitio univerſalis non immediatè terminatur ad omnia ſingularia contenta ſub illo, ergo objectum immediatum talis actus erit aliqua una natura ita communis à parte rei omnibus illis, ut in ipſa omninò conveniant, & aſſimilentur. Probatur aſſumptum, quia ille actus omninò præſcindit à ſingularitatibus, cum ex vi ipſius individua conveniant, & non diſtinguantur, ergo non immediatè terminatur ad illa, alioquin etiam ſingularitates attinguntur. Reſp. Hurtad. cit. §. 163. per illum actum concipi immediatè omnia individua, ut ſimilia, & ideò præſcindere a ſingularitatibus, quæ ipſa reddunt diſſimilia, undè §. 147. inquit immediatum fundamentum univerſalitatis eſſe plura ſingularia, ut ſimilia. Hæc ſolutio tam infirma eſt, ut neque Arriaga, eſto ſit ejuſdem opinionis, eam recipiat, & quia eſt quorumdam veterum Thomiſtarum præſertim Hervæi, eam refert, & optimè impugnat Zerbius 5. Met. q. 17. §. *Propter ſecundum*, nam quæritur, quid ſit illud, in quo individua v.g. humana ſunt ſimilia, ſanè ens rationis eſſe nequit, quia ſimilitudo ſupponitur eſſe realis, ſi eſt quid reale, planè id eſſe nequit aliqua natura ſingularis pluribus communicabilis, quia id tantum Divinis perſonis reſervatur, ergo communis. Neque immediatum fundamentum talis ſimilitudinis poſſunt poni ipſa omnia ſingularia, ut conformia, ut dicebat Hurt. nam hoc, quod eſt omnia ſingularia, ut conformia, vel dicit aliquid propterea abſolutè conſiderata, vel non; ſi non, cum omnia ſingularia abſolutè conſiderata ſint plura, ut plura, tunc omnia ſingularia, ut ſimilia, erunt plura, ut plura, & ſic ratio pluralitatis, inquantum talis, eſſet ratio formalis conformitatis, & unitatis, quod eſt impoſſibile; ſi primum, certè id eſſe nequit, niſi aliquod reale ipſis commune, in quo conveniant, quod eſt intentum.

7 Reſp. Arriaga cit. per actum illum confuſum plura cognoſci ex parte objecti, etiamſi ex parte modi attingantur, ut unum, quatenus per confuſionem non diſtinguuntur illa plura. Contra, ille actus ob ſui confuſionem non attingit ſingularitates omnium individuorum, ergo non attingit plura, ut plura ex parte objecti, quia individualis pluralitas ex illis ſolum provenit, ergo nedum ex parte modi, ſed etiam ex parte objecti plura attingit, ut unum; Prob. conſequ. quia cognitio id tantum repræſentat, quod ſe tenet ex parte objecti, ſi igitur non repræſentat pluralitatem, & diſtinctionem, certè neq; objectum, prout eſt terminus illius cognitionis, diſtinctionem habebit, Confir. quia ſi ex parte objecti plura attingit ut plura, ergo non repræſentabit illa ut indiſtincta, & per modum unius, nam totum id repræſentat, quod attingit, cum ergo non repræſentet plura, ſed unum, ſignum eſt, non attingere plura, ſed unum. Tandem in lib. de Anim. oſtendemus objectum non accipere unitatem à conceptu, ſed potius è contra conceptum ab objecto, quia potentiæ ſpecificantur per actus, & actus per objecta ex 2. de Anim. ergo falſum eſt naturam humanam v.g. aliam unitatem non habere, niſi quam accipit à conceptu formali intellectus confuſo; ſed contra hoc Nominaliſmum fuſius agemus in Met. Vide Tatar. qu. 1. Prædicab. dub. 2. Fabrum 4. Met. diſp. 9.

8 Tertiò, quod hæc univerſalia in eſſendo, ſeu naturæ communes poni non debeant à ſuis ſingularibus ſeparata, ſed in eis incluſa, & cum eis realiter identificata, eſt etiam communis Peripatheticorum ſenſus, & expreſſa Ariſt. ſententia contra Platonem, unde 7. Met. ait, quod nullum univerſale exiſtit præter ſingularia ſeparatim, & 10. Met. univerſalia non ſunt præter multa, & 1. Poſt. domus non eſt præter has domos, & lateres præter hos lateres, & in prædic. ſubſtantiæ habet, corruptis primis ſubſtantiis impoſſibile eſſe aliquid aliorum remanere, hoc eſt, deſtructis ſingularibus univerſalia quoque evaneſcere, ut expoſitores ibi tradunt; & probatur manifeſta ratione ex ipſo Ariſt. deducta 7. Met. contra Platonem, quia univerſalia verè prædicantur de ſuis ſingularibus, ut Sortes eſt homo, ſed prædicari verè de alio præſupponit eſſe in illo, de quo prędicatur, ergo univerſale eſt in individuis, non autem ſeparatum ab eis. Imò univerſalia eſſentialia, ut ſunt genera, & ſpecies, non ſolùm debent eſſe in individuis, de quibus prædicantur, incluſa, ſed etiam realiter identificata, cùm ſint eſſentia, vel pars eſſentiæ illorum. Accedit, implicare in terminis univerſale exiſtens ſolitariè à ſingularibus ſeparatum, quia omnis res, quæ ſolitariè exiſtit, & immediatè in univerſo, ſingularis eſt, ac individua, juxta illud Boetii axioma *Omne, quod eſt, ideò eſt, quia unum numero eſt*, quod in hoc ſenſu ab omnibus intelligitur. Verùm in talis fuerit ſententia Platonis, qualem ei impoſuit Ariſt. valdè dubium eſt, & quod ſuſpicionem auget, eſt, quod teſtatur D. Thom. (teſtis planè fide digniſſimus, & omni exceptione major.) lib. 4. de regim. Princ. c. 4. Ariſt. nempe non planè referre aliorum ſententias, maximè Socratis, & Platonis, & quidem graviſſimi Patres, & Philoſophi, præſertim verò Auguſt. lib. 83. q. 9. q. 46. & lib. 7. de Civit. Dei cap. 28. Seneca lib. 8. & Eugubinus de perenni Philoſ. cap. 10. Platonem ab hac vindicant impoſtura, & inquiunt fuiſſe locutum de Ideis in mente divina, quibus ſubſcribit Scot. 1. d. 35. q. un. §. *Ad iſta*, affirmans Ariſt. malè retuliſſe Platonis ſententiam, ſubdit Mayron. 1. d. 47. q. 3. id feciſſe invidia motum, ſed videantur Averſa qu. 8. Log. ſect. 2. & Paſqual. part. 2. ſuæ Met. diſp. 11. ſect. 3. de mente Platonis optimè diſcurrentes, & Mayron. loc. cit. pro Platone contra Ariſt. ſtrenuè decertans. De univerſali platonico etiam dffusè diſſerit Bonet. 7. ſuę Met. c. 2. & 3. & poſteà lib. 8. c. 1. agit de eiſdem univerſalibus juxta mentem Ariſt. & Contaren. t. 3. quęſt. perip. q. 1.

9 Hæc igitur eſt communis ſententia Realium contra Nominales de Univerſalib. in eſſendo, ut notat Meuriſſe lib. 2. Met. c. 3. qu. 3. & quidem Scot. illa admittere à parte rei modo jam declarato patet ex loco citat. d. 3. q. 1. ubi totis viribus id probare contendit, quia verò S. Th. loc. ſupra cit. ita apertè non loquitur, undè non deſunt, qui eum trahere conantur in Nominaliſmum, ut Hurt. & Arriag. cit. ideo locum alium adducere libet, quem refert Zerbius, ex tractatu de ſenſu reſpectu ſingularium, & intellectu reſpectu univerſalium, ubi in fine inquit, *ipſa natura, quibus accidit intentio Univerſalitatis, ſunt in rebus, & propter hoc nomina communia ſignificantia naturas ipſas prædicantur de individuis, non autem nomina ſignificantia intentiones, Sortes enim eſt homo, ſed non ſpecies*, hunc, & alia loca S. Thomæ ex tract. de Univerſalib. & de natura generis, & ex 1. ſent. d. 18. qu. 5. art. 1. in corp. adducit. Zerbius, ex quibus manifeſtè deducitur Doctor. Angel. non à Nominalibus, ſed à Realib. ſtare. Verum tamen eſt, Reales poſteà etiam inter ſe diſcrepare in modo ponendi univerſalia in eſſendo; Scotiſtæ namque docent, naturam ita exiſtere in ſingulari, ut quamvis ſit illi realiter identificata, manet adhuc tamen ex natura rei formaliter diſtincta à ſingularitate ob diverſitatem ſuarum rationum, quas etiam in tali identitate reali ſervant impermixtas: natura enim ex ſua ratione formali ſemper eſt pluribus communicabilis, ſingularitas incommunicabilis, adeòquod natura ex contractione per ſingularitatem facta, non niſi extrinſecè, & denominativè manet ſingularizata, quam diſtinctionem etiam agnoſcunt inter gradus metaphyſicos, ideſt inter prædicata eſſentialia naturæ ſuperiora, & inferiora lineæ prædicamentalis eadem ferè ratione, ut v.g. animal, & rationale ita diſtinguuntur, quia important diverſas formalitates, quarum una eſt potentialis, altera actualis, una eſt ratio, qua homo, & brutum conveniunt, altera eſt ratio, qua differunt citra quodcumq; opus intellectus; cum ergo de eodem ſecundum idem contradictoria à parte rei verificari non poſſint, neceſſe eſt, quod importent diſtinctas ex natura rei formalitates, ita videre eſt apud Scot. 7. Met. q. 13. & 16. ubi Tromb. q. 4. & Ant. And. q. 14. & in 1. d. 8. q. 3. & 2. d. 3. q. 1. ubi Tat. Lichet. & alii Scotiſtæ circa eadem loca. Thomiſtæ verò, concedunt quidem naturam communem habere eſſe reale ſingularibus, ſed nullo pacto ab eſſe ſingularium, & differentia individuali ex natura rei actualiter diſtinctum, ſed tantùm virtualiter, & per intellectum concipientem cum fundamento in re naturam communem à ſingularitate abſtractam, & ita cenſequenter loquuntur de cœteris gradibus metaphyſicis; unde ad argumentum illud de contradictoriis reſpondent ad tollendam contradictionem ſufficere diſtinctionem virtualem, ratione cujus aliqua non ſunt omninò idem, & adæquatè, & ita fit contradictio circa idem, non ſub eadem ratione, nec ſub eodem modo. At hæc ſolutio parum valet, ut conſtat ex dictis diſp. 1. q. 5. art. 2. loquendo de diſtinctione formali, & ex dicendis diſput. 9. q. 1. art. 2. eſto enim ſufficiat ad evitandam contradictionem ſuppoſita intellectus operatione, & diverſa ejuſdem rei apprehenſione, quia tunc oppoſita prædicata non verificantur de re ſecundùm adæquatam ipſius rationem, ſed inadæquatam, & aliquid convenit uni conceptui, quod repugnat alteri, tamen præciſo opere intellectus non ſufficit, quia ibi non eſt alia, & alia ratio, undè abſolutè quicquid prędicatur de uno, prędicatur etiam de altero, ut ſunt à parte rei; ſed de diſtinctione graduũ prædicamentalium, & compoſitione metaphyſica, quam faciunt, quatenus una eſt realitas actualis, & contractiva, altera potentialis, & contrahibilis ex profeſſo in Met. agendum eſt; quamvis de compoſitione aliqua dicemus diſp. ſeq. qu. 3.

10 Præterea neque ipſi Scotiſtę ſatis inter ſe conveniunt de communitate reali naturarum; quidam enim contendunt eſſe communes per inexiſtentiam, ita quod una, & eadem humanitas realiter reperiatur in omnibus hominibus, v.g. humanitas Petri, & humanitas Pauli non differunt, niſi extrinſecè, ratione ſcilicet, differentiarũ adjunctarum; quando autem aſſerunt unam eſſe naturam in omnibus ſingularibus, ſanè non intelligunt eſſe unam numericè, id enim divinis tantùm perſonis reſervatum eſt, in quibus una, & eadem numero prorſus indiviſa natura reperitur; ſed loquuntur de illa unitate propria naturæ, quæ importat indiviſionem per principia eſſentialia, undè dici ſolet unitas formalis, & eſſentialis, quæ ideò eſt minor unitate numerali; & ponere in creatis eamdem naturam ſic unam in pluribus ſingularibus nedum non arbitrantur abſurdum, ſed ſummè neceſſarium, ita defendunt Canon. 1. Phyſ. q. 6. Bonet. lib. 1. Met. c. 2. rationibus ſanè non ſpernendis, Meuriſſe loc. cit. q. 4. & fusè Paſqual. tom. 2. Met. diſp. 15. & etiam ita loqui videtur Faber. in Met. loc. cit. & in Philoſoph. theor. 93. cum aliis quibuſdam; Cœteri verò Scotiſtæ admittunt naturas communes ſolùm per indifferentiam, non autem per inexiſtentiam unde conſequenter volunt quolibet ſuppoſitum habere propriam naturam cum ſua unitate formali, & aliam eſſe humanitatem Petri, aliam Pauli, etiam antecedenter ad differentias individuales; dicitur tamen unaquæque natura communis, quia quantumvis ſit extrinſecè contracta per differentiam ad hoc, vel illud individuum, intrinſecè tamen ſemper indifferẽs manet, ut ſit in hoc, vel in illo, ſicut enim conſtituit modo Petrum, ita quantũ eſt de ſe, po-

ſe poterat conſtituere Paulum, ſi illi à generante communicata fuiſſet, & ideò dicitur communis per indifferentiam, ita defendunt Tat. q. 1. prædic. dub. 3. Vallo. in Formalit. in explicatione diviſionis entis rationis, & egregiè Lichet. cit. ubi tamen benè notant, quòd licèt ſint tot humanitates, quot homines, adhuc tamen una tantum eſt ſpecie humana, quia unaquæque non eſt nata fundare, niſi ſecundum intentionem ejuſdem ſpeciei, utpotè entitates ejuſdem rationis, idem tenet Rada 2. p. contr. 3. art. 1.

11 Et ſanè hæc fuiſſe videtur mens Doctoris, ut patet ex toto proceſſu illius q. 1. diſt. 3. ſecundi, nam præſertim à §. *Sed contra* uſq; ad finem qu. apertiſſimè docet communitatem naturæ eſſe per indifferentiam, non per inexiſtentiam, & q. 6. ejuſdẽ diſt. ſub D. reſpondens ad illud quæſitum, an unitas naturæ communis ſit alicujus entiatis in uno tantùm individuo exiſtentis, an verò alicujus, quod ſimul eſt in duobus, inquit *Concedo ergo, quod hæc unitas formalis non eſt alicujus entitatis exiſtentis in duobus individuis, ſed in uno*, & in 3. d. 8. qu. unica in fine ait aliam eſſe unitatem formalem humanitatis Chriſti, & aliam humanitatis Mariæ, & 2. d. 3. q. 7. D. inquit eſſe diſtinctas humanitates in pluribus hominibus, etiam ut præcedunt ſingularitates; hinc tamen inferri non debere, quod differant in humanitate; aliud enim eſt, aliquid diſtingui, & aliud ipſum eſſe primam rationem diſtinguendi, vel diſtinctionis, quia cùm hoc, quod ipſum ſit diſtinctum, ſtat, quod ipſum non ſit ratio diſtinguendi; concedit ergo Doctor humanitatem Petri eſſe entitativè diſtinctam ab humanitate Pauli, non tamen eſſe rationem diſtinguendi Petrum à Paulo, quia quantum eſt de ſe, eſt etiam communicabilis Paulo, & ideò cùm ſit entitas communis per indifferentiam, non poteſt eſſe prima, & per ſe ratio diſtinguendi, hæc ergo eſt genuina mens Doctoris, undè Canon. ipſe citat. quamvis probabiliter oppoſitam tueatur ſententiam, ſubdit tamen hanc ſecundam eſſe magis ſubtilem, & opinioni Scoti conſonam.

12 Et quidem ſuſtinendo dari naturas communes per inexiſtentiam, evitari nequeunt abſurda illa, quæ contra naturæ communitatem urgebant Aureolus, & Ocham, nimirum quòd una, & eadem natura erit ſimul, & ſemel miſera, & beata, quia in Chriſto exiſtens eſt beata, & in Juda damnata; & quod Petrus nequit annihilari à Deo, quia ſemper aliqua ejus entitas remaneret, nempè illa, quæ communis eſt, illi cum cœteris individuis remanentis; neque novus homo creari, quia creatio petit eſſe ex nihilo, & in hac ſententia prçexiſteret ejus natura in individuis jam exiſtentibus; daretur inſuper de facto univerſale in actu à parte rei, ex una enim parte natura eſt realiter una, & ex alia cum tali unitate reperiretur in multis, quæ duo conſtituunt univerſale in actu, ut patebit art. ſeq. Conantur quidem Auctores alterius opinionis Doctorem explicare, & hæc inconvenientia evitare unde ad primam auctoritatem ait Meuriſſe q. 4. Scotum intelligere unitatem nature non eſſe alicujus entitatis exiſtentis in duobus individuis cum ſui diviſione etherogenea, ideſt per differentias alterius rationis, quales ſunt ſpecificæ, benè tamen cum ſui diviſione homogenea, ideſt per differentias ejuſdem rationis, quales ſunt individuales. Ad 1. inconveniens ait Faber, quod natura Chriſti eſt numero diverſa a natura Judę, & ſolùm eadem ſpecie, non inconvenit autem aliquam naturam ejuſdem ſpeciei cum natura Chriſti eſſe miſeram. Ad alterum inconveniens, inquit, Canon. ſufficere ad annihilationem, ſi nihil remaneat ſingulare, & ad creationem, ſi nihil præexiſtat ſingulare.

13 Sed ſunt vani conatus, nam cùm ait Doctor unitatem formalẽ naturæ non eſſe alicujus entitatis exiſtentis in duobus individuis, ſed in uno, eſto exemplificet de natura ſpecifica, tradidi tamen illam doctrinam generatim de unitate nature tam ſpecificæ, quàm genericæ, de quibus loquitur promiſcuè in iſtis quæſt. imò ſi verum eſt, quod ibi docet Meuriſſe naturam humanam eſſe totum homogeneũ Metaphyſicum, & individua naturæ humanæ eſſe partes ſubjectivas illius totius, atque ideò naturam contractam habere ſolam unitatem negantem diviſionem ętherogeneam, non homogeneam (in quo melius loqui non poterat) certè non amplius defendere poteſt communitatem naturæ per inexiſtentiam, quia nulla eadem entitas eſt in duobus individuis, alia enim eſt entitas humanitatis Petri, alia Pauli, eſto omnes ſint homogeneæ, ſed tantùm per indifferentiam, quatenus quæ conſtituit Petrum, poterat etiam conſtituere Paulum. Neque etiam Faber primum ſubterfugit abſurdum, quia argumentum urget inconveniens eſſe, quòd una, & eadem entitas, quomodocumque ponatur una, ſivè numero, ſivè ſpecie, dummodo ſit unitas realis, qualis ponitur eſſe unitas naturæ, ſit ſimul, & ſemel miſera, & beata, nam in illa opinione humanitas Chriſti, & Judę antecedenter ad ſingularitates non ſunt diſtinctæ res, vel entitates; ergo licèt non eadem ſingularitas ſit miſera, & beata, ſimul, & ſemel, bene tamen eadem natura, quod adeo abſurdum eſt etiam in hoc ſenſu aſſerere, ut meritò Tatar. c. hanc imaginationem appellet meram fatuitatem. Nec etiam candidè Canon. alterum ſubterfugit abſurdum, quia ſecundùm communem, & ſanum ſenſum ad annihilationem requiritur, ut nihil remaneat in rerum natura entitatis actualis, quæ intrinſecè componebat rem annihilatam, ſicut ad creationem, ut nihil præexiſtat entitatis intrinſecè componentis rem creatam, ſed de hoc ex profeſſo agemus in Metaphyſica.

Solvuntur Objectiones.

14 IN oppoſitum objicitur 1. pro opinione Heracliti, & Cratilli, quia quicquid eſt in rerum natura, vel eſt Deus, vel creatura; ſed unumquodque horum ſingulare eſt, de Deo patet, ac etiam dè creatura, quia hæc exiſtit ex vi alicujus actionis realis, actiones verò ſunt circa ſingularia 1. Met. text. 1. Tum 2. exiſtentia eſt actus rei ſingularis, ergo quicquid exiſtit, ſingulare eſt. Tum 3. quia omne, quod eſt, ideò eſt, quia ſingulare eſt ex Boet. Tum 4. ſi darentur univerſalia, id potiſſimum eſſet propter ſcientias, ſed iſtæ poſſunt eſſe de ſingularibus, ut conſtat de Theologia, quæ eſt de Deo ſingulariſſimo. Tum 5. ad univerſale duo neceſſariò requiruntur, unitas, & multitudo, unde definitur, quòd ſit unum in multis, quia ſi eſſet unum, & non reſpiceret multa, tunc deeſſet communitas, ſi verò reſpiceret multa, & non eſſet unum, tunc eſſet merè ſimpliciter plura, ſed unitas, & multitudo inter ſe repugnant, ergo, &c. Tum tandem quia Ariſt. ipſe 1. Poſt. 149. loquens de univerſalibus ait, *ſpecies valeant; figmentum enim ſunt*, & 1. de Anim. c. 3. ait, univerſale aut nihil eſt, aut poſterius, eſt ſcilicet per ſolam operationem intellectus.

Reſp. neg. minorem de creatura qualibet univerſim, licèt enim omnes illæ creaturæ, quæ primariò, & immediatè terminant actionem productivam, ſint ſingulares, non tamen quicquid producitur concomitanter ad earum productionem, neceſſe eſt eſſe intrinſecè ſingulare, & in hoc ſenſu poſſunt actiones eſſe etiam circa univerſalia, ut ait Doctor. 3. d. 22. qu. un G. Ad 2. verùm eſt aſſumptum de exiſtentia perfecta, & ultimata, qualis eſt exiſtentia rei immediatè exiſtentis, talis non eſt exiſtentia naturæ, quæ exiſtit ſolùm mediantibus ſingularibus. Ad 3. ideò ſic loquitur Boet. quia etiam naturæ communes ideò exiſtunt, quia ſunt in ſingularibus, qua ratione, & ipſæ ſingulares dicuntur, non per ſe, & intrinſecè, ſed per accidens, & denominativè ratione differentiæ individualis adjunctæ, ut declarat Doctor 2. d. 3. q. 6. T. Ad 4. data ma. neg. min. ut enim dicetur ad lib. Poſt. ſcientia propriè non eſt de ſingularibus, Deus autem eſto ſit ſingularis, adhuc tamen eſt ſummè neceſſarius, & ideò de ipſo ſcientia datur. Ad 5. unitas, & multitudo non repugnant, niſi eodem modo ſumantur, nempe unitas numeralis, & pariter numeralis multitudo, quando autem dicimus ad univerſale in eſſendo etiam ſuo modo requiri unitatem, & multitudinem, loquimur de unitate formali, & multitudine numerali, quæ invicem non repugnant, quia unitas formalis eſt minor numerali; benè tamen verum eſt non requiri tantam unitatem ad univerſale in eſſendo, quanta requiritur ad univerſale in prædicando, ut patebit ex dicendis. Ad 6. ut omnes Expoſitores advertunt, ibi loquitur Ariſt. de Univerſalibus Platonicis; & loc. cit. 1. de Anim. loquitur de Univerſali Logico, quod utique aut nihil eſt, cum ſolùm ſit ens rationis, aut poſterius eſt, cum abſtrahatur à rebus per operationem intellectus.

15 Secundò arguitur pro Nominalibus, quod dentur ſola univerſalia in ſignificando, quia Ariſt. 6. Met. 13. & lib. 10. 6. inquit genera, & ſpecies ſubſtantiarum non eſſe ſubſtantias; in prædicam. cap. de ſub. ait. ſecundas ſubſtantias qualequid ſignificare, ſed ſignificare proprium eſt nominum, & conceptuum, ergo hæc omnia ſunt voces dumtaxat, & conceptus. Et 4. Polit. cap. 2. ait de optimo ſtatu Reipub. diſſerere nil aliud eſſe, quam de nominibus diſputare. Præterea dantur termini univerſales, & particulares, ut ex Summulis conſtat. Tandem ſcientia eſt de Univerſalibus, at non eſt niſi de vocibus, & conceptibus, cum enim intellectus affirmando, vel negando jungit, vel ſeparat extrema, certè non jungit, vel ſeparat res ipſas, ſed tantùm conceptus formales, & voces, dum foris exprimuntur, ergo inter conceptus ſolùm, & voces exercentur prædicationes mentales, & vocales.

Reſp. Ariſt. negat genera, & ſpecies ſubſtantiarum eſſe ſubſtantias ſeparatas, ut ajebat Plato, ita exponunt ibi Scotus præſertim, & D. Thomas, in prędic. ſub. utitur re pro nomine, ut ſenſus ſit ſecundę ſubſtantiæ, ideſt nomina ſecundarum ſubſtantiarum ſignificant quale quid, eodem enim modo ibi dixit primam ſubſtantiam ſignificare hoc aliquid, quæ tamen etiam ſecundùm Nominales non eſt purum nomen; vel accipit ſignificare pro eſſe ſicut dicere ſolemus, quod homo ſignificat animal rationale ideſt, eſt animal rationale; 4. Polit. non habentur illa verba, ſi alibi habentur, dicendum eſt interdum accipi nomina pro rebus, & quidem phraſis eſt Sacræ Scripturæ ſatis familiaris accipere verbum pro re ſignificata, *videamus hoc verbum, quod factum eſt*, &c. *diſplicuit hoc verbum in conſpectu regis*, &c. Ad 2. illa diſtinctio convenit terminis ratione ſignificati univerſalis, vel particularis, quo optimè docuit Ariſt. 1. Elenc. cap. 1. cum ait nominibus nos uti pro rebus, quia res in diſputatione adduci non poſſunt, undè nec de ſingularibus ipſis loquimur, niſi utendo nominibus. Ad 3. neg. min. cum ſua probat. intellectus enim in propoſitione jungit, & ſeparat res ipſas, non quidem ut ſunt à parte rei, ſed ut ſunt objectivè in ipſo, & ſimiliter dum fiunt prędicationes vocales non enunciatur una vox de alia, ſed res ſignificatę per voces.

16 Tertiò arguitur pro Platonicis, quod ſi dantur univerſalia in eſſendo, debeant poni ſeparata à ſingularibus; ſcientia debet eſſe de objecto immutabili, incorruptibili, ac æterno, ſed univerſalia admittuntur, ut vera de rebus habeatur ſcientia, ergo hæc ſtatui debent immutabilia, perpetua, & æterna, ſed ſi ponerentur in ſingularibus, non eſſent hujuſmodi; quia ad corruptionem illorum interirent, er-

go de-

go debent poni ab illis ſeparata. Tum 2. ſi nullus exiſteret homo in particulari, adhuc daretur ſcientia de homine in communi, verum enim eſſet dicere hominem eſſe animal rationale, &c. ergo datur homo in communi, de quo id verè affirmari poteſt. Tum 3. eſſentiæ rerum ſunt æternæ, cum ſemper verum ſit dicere, hominem eſſe animal rationale, ſed non ſunt æternæ in ſuis ſingularibus, ergo extra illa. Tum 4. ſimile debet generari à ſimili, at videmus multa à cauſis particularibus diſſimilibus generari, ergo debet dari aliqua cauſa univerſalis, quæ ſuam ſimilitudinem rebus genitis imprimat. Tum 5. ſi non daretur univerſale ſeparatum, tunc intellectus falleretur cognoſcendo univerſale non cognitis ſingularibus, quia cognoſceret extrà illa, cum tamen ſit intra. Tum demum ſi univerſale eſſet in ſingulari, ipſum quoque redderet univerſale, ſicut albedo exiſtens in homine ipſum reddit album.

17 Reſp. non eſſe de ratione objecti ſcientię, quod ſit neceſſarium, & immutabile quoad exiſtentiam, ſed tantùm quoad connexionem prædicati cum ſubjecto, quod eſt dicere ad ſcientiam requiri neceſſitatem complexam, & propoſitionis, non vero incomplexam, & terminorum, ut docet Doct. 1. d. 3. q. 4. I. & K. Ad 2. neg. conſeq. quia ad veritatem propoſitionum neceſſariarum non requiritur, quod extremi ſupponant pro aliquo exiſtente, ſed ſufficit, quod ſupponant pro aliquo in eſſe cognito, & quod jungantur adinvicem, quandocunque enim extrema talium ſuppoſitionum componuntur adinvicem, propoſitiones conſtitutæ ex ipſis ſunt ſemper veræ, quia ſemper tunc eſt conformitas actus intelligendi, ſeu propoſitionis mentalis ad rem cognitam, ita Tatar. q. ult. prædię. art. 2. dub. 3. ex Scoto 1. Perhier. qu. 8. & fuſius 1. d. 36. qu. un. Ad 3. eſſentiæ rerum dici ſolent æternæ, non ſimpliciter, & incomplexè, quia & ipſę corrumpuntur ad ſingularium corruptionem, ut notat Doctor 3. d. 22. q. un. G. ſed ſecundùm quid; & complexè, quatenus propoſitiones æternæ veritatis de ipſis efformamus, dum eis conjungimus propria prædicata; dicuntur etiam æternæ, ut notat Doctor cit. quatenus non ſunt proximè corruptibiles, ignis enim non eſt in potentia propinqua ad corruptionem, niſi ſit in eſſe exiſtentiæ. Ad 4. non eſt neceſſaria ſemper ſimilitudo formalis, & univoca inter cauſam, & effectum; ſed multoties ſufficit virtualis, ut generatim patet in cauſis æquivocis; & ſaltem in effectibus univocis locum habere nequit univerſale Platonicum. Ad 5. intellectus non fallitur, quia dum conſiderat naturam non conſideratis individuis, propriè non dividit, aut ſeparat naturam ab illis, quia non contemplatur naturam ſine illis, ſed conſiderativum non conſiderando aliud, quod eſt præſcindere, & abſtrahere, abſtrahentium verò non eſt mendacium 2. Phyſ. 12. Ad ult. negatur ſequela, quia natura eſt in ſingularibus, ut ſuperius in inferiori, non ut accidens in ſubjecto, & communitas convenit naturæ, ut ſupponit ſimpliciter, non autem perſonaliter.

ARTICULUS II.

Reſolutio quæſiti de Univerſali in prædicando.

18 DIcendum eſt Univerſale in prædicando, quod ſolùm propriè eſt univerſale, non dari à parte rei, ſed tantùm per operationem intellectus. Hæc concluſio eſt communis, quam ita manifeſtè docuit Scotus, ut immeritò prorſus citetur in oppoſitum, quamvis enim 2. d. 3. quæſt. 1. & ſeq. tribuat naturæ à parte rei quandam unitatem minorem unitate numerali, & quandam aptitudinem ad eſſendum in multis diſiunctim, ibi tamen apertè ſe declarat hoc non ſufficere ad rationem univerſalis in actu, undè ſub I. ſic loquitur, *eſt ergo in re commune, quod non eſt de ſe hoc, ſed tale commune non eſt univerſale in actu*, cujus dicti rationem reddit ibidem; immò §. *Ad quæſtionem* diſertè docet naturam de ſe nec eſſe univerſalem, neque particularem, ſed ad utrumque indifferentem, & in fine quæſt. ait, quòd communitas convenit naturæ ex ſe, non tamen univerſalitas, & ideò quærenda eſt cauſa univerſalitatis, non tamen quærenda eſt cauſa communitatis alia ab ipſa natura, & 1. d. 23. quæſt. un. verſus finem, inquit, univerſalitatem non convenire homini, niſi per actum intellectus operantis, & negotiantis, & 1. Met. quæſt. 6. numer. 6. item 7. Met. quæſt. 13. nu. 19. ſic loquitur *Intelligendum, quod univerſale completum eſt, quod eſt in pluribus, & de pluribus, non actu ſed potentia propinqua, & tale nihil eſt, niſi ex conſideoatione intellectus*, ſic etiam loquuntur ejus diſcipuli circa eadem loca; unde Tromb. 7. Met. qu. 9. eſto univerſale Metaphyſicè ſumptum ponat à parte rei, ut fundamentum univerſalitatis Logicæ, ipſum tamen univerſale Logicum, inquit, eſſe tantùm in intellectu, & nullo modo extrà intellectum, de mente igitur Scoti, & Scotiſtarum nullus remanet ambigendi locus.

19 Probatur itaque concluſio auctoritate Ariſt. qui loquens 1. de anim. tex. 8. de univerſali logico, ait, aut nihil eſſe in rebus, aut poſterius eſſe, quia nimirum opere intellectus fit per abſtractionem ab eis; & Averroes ipſe dixit ibidem intellectum facere univerſalitatem in rebus, & Phil. 1. Poſt. c. 20. dicentis univerſale in ſola intelligentia habere eſſe, & omnium denique Græcorum, & Latinorum. Ratio à priori huius concluſionis eſt, quam Scotus adducit 2. d. 3. q. 1. H. univerſale in actu illud eſt, quod habet unitatem indifferentem, ſecundùm quam ipſum idem eſt in potentia proxima, ut dicatur de quolibet ſuppoſito prædicatione dicente, hoc eſt hoc, quia univerſale 1. Poſt. 25. eſt, quod eſt unum in multis, & de multis, ſed nihil ſecundùm quamlibet unitatem in re eſt tale, quod ſecundùm ipſam unitatem præciſam ſit in potentia proxima ad talem prędicationem, ergo nulla natura à parte rei dici poteſt univerſalis propriè, & in rigore; prob. min. quia licèt alicui exiſtenti in re non repugnet eſſe in alia ſingularitate ab illa, in qua eſt, non tamen illud verè dici poteſt de quolibet inferiori, quod quodlibet ſit ipſum, quia actu non reperitur, niſi in uno individuo, & à parte rei non conſtituit, niſi illud, quare de illo ſolo poterit affirmari.

20 Pro intelligentia huius rationis notandum eſt, quòd in Schola ſubtilium duplex diſtingui ſolet communitas, ſeu indifferentia, aut aptitudo naturæ ad eſſendum in multis (quæ diſtinctio eſto à quibuſdam Scotiſtis ſoleat paulò aliter explicari, à nobis tamen explicabitur magis ad phraſim Doctoris cit. d. 3. quæſt. 1. ubi illam inſinuavit) altera poſitiva, altera privativa, vel negativa; poſitiva eſt illa, ſecundùm quam natura concipitur in ſe indiviſa, & ab omnibus differentiis individualibus abſtracta æqualiter omnes reſpiciens, qua ratione appellari etiam ſolet indifferentia, ſeu indeterminatio contraria, quatenus poſitivè contrariatur determinationi actuali per differentiam, & eam penitus excludit, ſi enim illa ſecum admitteret, jam non eſſet ab omnibus ſingularibus abſtracta, nec æqualiter omnia reſpiceret; privativa verò, ſeu negativa eſt illa indifferentia, quam adhuc natura in ſe retinet, quando contracta eſt, quia enim adhuc contracta diſtinguitur formaliter à differentia, per quam contrahitur, hinc retinet quandam non repugnantiam ex ſua ratione formali procedentem, ut poſſit eſſe quantum eſt de re, ſub alia ſingularitate ab ea, in qua eſt, & dicitur privativa, vel negativa, quia cum ſimili indifferentia naturæ ſtat extrinſeca determinatio ejuſdem per aliquam differentiam individualem. Quæ diſtinctio ab aliis adhuc facilius traditur ſub nomine aptitudinis, quòd duplex ſit aptitudo naturæ ad eſſendum in multis, una proxima, altera remota; proxima eſt potentia libera, & expedita; remota eſt potentia impedita, propter quod impedimentum reduci nequit ad actum; ſicut materia ſecundùm ſe dicit potentiam proximam recipiendi formas quaſlibet diſiunctim, ita ut habeat ſimultatem potentiæ, non potentiam ſimultatis, ſed affecta aliqua forma eſt in potentia remota ad recipiendam alteram.

21 Rurſus not. eſt, ut ſupra inſinuavimus, rationem formalem univerſalis conſiſtere in duobus, ſcilicet in unitate, & communicabilitate, ideſt, ut actu, vel ſaltem aptitudine pluribus inſit, nam utrumque explicat Ariſt. definiens univerſale *unum in multis*, & quidem id intelligendum eſt de communitate poſitiva, & aptitudine proxima, ita ut ex æquo omnia inferiora reſpiciat, & non magis unum, quam aliud; ſed natura non poteſt ita ſe habere à parte rei ſed tantùm per intellectum illam præſcindentem à differentia individuali, ſub qua actu reperitur; probatur hoc, quia à parte rei in uno tantùm individno reperitur una, & in multis multiplex, & ab una differentia determinata, ac proinde extrinſecè impedita, ut omnia inferior ex æquo reſpiciat; & omnibus diſiunctim communicari poſſit, unde à parte rei non eſt indifferens, niſi negativè, per intellectum autem aufertur hujuſmodi impedimentum, dum præſcinditur à differentia individuali, & redditur communis poſitivè, dum concipitur pluribus actu communicata, vel ſaltem communicabilis, ut magis mox patebit, ergo ſolùm per intellectum efficitur propriè univerſalis.

In oppoſitum arguitur; quod natura communis ſit proprię univerſalis à parte rei, nam habet de ſe propriam unitatem formalem minorem unitate numerali, item de ſe habet, quòd ſit pluribus communicabilis, quę duo ſufficiunt ad conſtituendum univerſale. Tum 2. natura univerſalis eſt obiectum intellectus, unde ſcientia dicitur eſſe de univerſalibus, ſed objectum præcedit actum ſuæ potentiæ, ergo &c. Tum 3. multa attributa realia de naturis enunciantur, quatenus univerſales ſunt, quòd nempe ſint objecta ſcientiarum, definibilia, immutabilia, ergo à parte rei ſunt tales. Tum 4. Non poteſt unitas naturę univerſalis attendi ex unitate conceptus mentis, tunc enim ſequeretur, quòd multiplicatis numero conceptibus naturæ humanæ in pluribus intellectibus, plures quoque eſſent naturæ humanæ univerſales, ergo debet attendi ex parte rei. Tum demum à parte rei datur ſingulare in actu, ergo & univerſale in actu quia relativa ſunt ſimul natura.

22 Reſp. eſto natura habeat à parte rei unitatem formalem, & communitatem negativam, hæc tamen non ſufficit ad univerſalitatem propriè dictam, ſed debet eſſe communitas poſitiva, ut nimirum actu ſit in multis, vel ſaltem in potentia proxima ad ſic eſſendum, immò non tantùm maior communitas, ſed etiam maior unitas requiritur ad univerſale, quam habeat natura à parte rei, ut conſtabit ex dicendis. Ad 2. natura ut univerſalis materialiter, & remotè ob ſuam indifferentiam negativam eſt obiectum intellectus, ut notat Doct. cit. 2. d. 3. qu. 1. §. *Ad quæſtionem*, non autem ut univerſalis formaliter. Inſtabit Scot. 1. d. 3. qu. 6. §. *Contra iſtam opinionem* docere univerſalitatem formalem eſſe ſaltem conditionem obiecti intelligibilis, ſed obiectum præcedit actum ſecundùm conditionem; quæ requiritur ad rationem, obiecti ergo, &c. Reſp. etiam, ibi Doctorem loqui de univerſalitate materiali, & remota, ut advertunt Vigerius, & Lichet. quod ſi contendatur loqui de formali, dicemus non eſſe conditionem prærequiſitam, ſed tantùm concomitantem actum intellectus. Ad 3. patet per idem, illa namque attributa enunciantur de naturis, quatenus univerſales ſunt materialiter, & remotè, quia nimirum non pendent ex conditionibus individuantibus, ſed à ratione formali naturæ. Ad 4. verum eſt unitatem univerſalis præſertim attendi debe-

re ex

ro ex unitate formali, quam habet natura à parte rei, in qua fundatur, tamen adhuc concedendum, naturam univerſalem ab actu cognitionis ſuſcipere per extrinſecam denominationem unitatem numeralem objecti, ut notat Doctor.2.d.3.qu.1.H.quatenus eſt unum de numero intelligibilium. Hinc tamen non ſequitur eſſe diverſa numero univerſalia, quia concretum præſertim accidentale non multiplicatur ex multiplicatione formarum, quando eſt idem ſubjectum ex dictis diſp.2.q.6.art.2. at in caſu, natura, quæ eſt ſubjectum intentionis univerſalitatis, eſt ſemper una ſua unitate formali. Ad ult. tam ſingulare, quàm univerſale ſumi poſſunt formaliter, & materialiter, nimirum pro intentionibus ſuperioritatis, & inferioritatis, & pro rebus ſubſtratis illis intentionibus, uniformiter ſumpta ſunt relativa, & ſimul natura; materialiter enim ſumpta ambo ſunt à parte rei, formaliter verò ſolùm per intellectum prædicantem, & ſubiicientem illa invicem.

23 Secundò arguitur ad idem. Tum quia prædicamenta ſunt entia realia, & extra animam, ſed in ipſis continentur naturæ univerſales, ergo, &c. Tum 2. Conſtans ex materia, & forma eſt ens reale, compoſitum naturale etiam in univerſali eſt hujuſmodi, ergo &c. Tum 3. univerſale cadit ſub ſenſu, ut ejus objectum, ex 2. Poſt. in fine, eſto enim ſenſitiva potentia non attingat naturam, niſi ſub ſingularitate, non tamen ſingularitatem attingit, ut docet Doctor diſt. & q.cit. ſub C. ſæpè etiam apprehenditur res diſtans ſine cognitione differentiæ contrahentis, ut cum cernimus aliquod eſſe animal, ſed non cognoſcimus ſpeciem, vel eſſe hominem, & non cognoſcimus individuum, ergo &c. Tum 4. & eſt argumentum Doctoris ibidem, à parte rei non ſolùm datur diverſitas numeralis, ſed etiam ſpecifica, & generica, ergo etiam à parte rei dari debent unitas ſpecifica, & generica, quæ ſunt univerſales, patet Conſeq. quia unum, & multa, idem, & diverſum ſunt oppoſita 10. Met. toties autē dicitur unum oppoſitorum, quoties, & reliquum ex 1. Top. Tum 5. intellectus concipit naturam univerſalem, ergo talis eſt à parte rei, quia ipſe non mutat realiter objectum, nec verè poteſt illi tribuere, quod à parte rei non convenit.

Reſp. prædicamenta eſſe entia realia non ratione univerſalitatis, ſe ratione naturæ, quæ denominatur univerſalis, quorum contemplatio, ut ſic, ſpectat ad Metaph. eſto quatenus univerſalia ad logicum pertineant. Ad 2. compoſitum naturale in univerſali conſtat ex materia, & forma objectivè, & veluti in eſſe ſignato, non autem realiter, & exercitè. Ad 3. reſpectu ſenſus licèt ſingularitas non ſit ratio movendi, eſt ſaltem conditio moventis, itaut quod ſentitur, ſemper ſingulare eſt, ut in libris de Anim. ſic etiam, quod à longè videtur, ſemper eſt aliquod ſingulare, ut docet Scot.4.d.8.q.2.§. *Has omnes concluſiones*, quamvis confusè, & indiſtinctè; conſtat enim ſemper attingi ſub conditionibus individuantibus temporis, & loci, [illegible] t animal, vel hominem hic, & nunc ambulantem. Ad 4. probat ſolùm dari à parte rei unitatem genericam, & ſpecificam fundamentaliter, & ad hoc inducitur à Doct. lo. cit. non autem formaliter, quia ſic præſeferunt ſecundas intentiones, merito quarum fiunt univerſales. Ad ult. neg. conſeq. quamvis enim intellectus non mutet realiter objectum, immutat tamen objectivè, nec propterea falſum dicit, quia licèt attributum univerſalitatis non conveniat naturæ à parte rei formaliter, & actualiter, convenit tamen fundamentaliter, & virtualiter, quod ſufficit ad falſitatem tollendam,

24 Tertio adhuc fortius arguitur ad idem, natura communis eſt à parte rei una, & eadem in omnibus ſingularibus intrinſecè, & ſolùm extrinſecè multiplicata per differentias contractivas, ergo verè eſt univerſalis à parte rei. Conſeq. patet, quia ut dicebamus art. præced. admittendo naturam communem unam in omnibus per inexiſtētiam unitate illa formali, quæ eſt minor numerali, tenemur quoq; à parte rei admittere univerſale in actu; aſſumptum verò fusè probatur ab Auctoribus, qui unitatem formalem naturæ non multiplicant in inferioribus ad multiplicationem unitatis numeralis, ſed prorſus ponunt eamdem, & fundamentum eſt, quia natura humana, quæ eſt in Petro, & Paulo, caret diviſione formali, & eſſentiali; ergo à parte rei: ut eſt in pluribus, eſt formaliter una, & conſequenter unitas formalis naturæ humanæ eſt una in omnibus, nec multiplicatur ad multiplicationem entitatis numeralis. Conſeq. patet, quia unitas eſt carentia diviſionis 5. Met. 11. & quæ diviſione carent, eo modo ſunt unum, quo carent diviſione. Prob. antec. quia Petrus, & Palus non differunt in natura, & eſſentia, & in ratione hominis non ſunt plura à parte rei, quia ſi Petrus non eſſet eſſentialiter unum cum Paulo à parte rei, non magis differret à Paulo quàm à Brunello. Imò unitas formalis naturæ ex hoc capite dicitur minor numerali, quia hæc reperitur tantùm in uno, illa verò in pluribus, & eſt quedam unitas communis importans indiviſionem per principia formalia, & eſſentialia.

25 Reſp. ſolutionem hujus difficultatis prolixam petere diſputationem in Met. differendam, pro nunc dicimus, ens dupliciter accipi, primò formaliter, ſeu nominaliter, & ſignificat eſſentiam; ſecundò materialiter, ſeu participaliter, & ſignificat exiſtentiam, & quidem primo modo abſtrahit ſecundùm ſe ab omnibus conditionibus individuantibus, alio modo concernit omnes; cum ergo dicitur unam, & eamdem naturam, ſeu entitatem communem eſſe in omnibus individuis ejuſdem ſpeciei, non eſt intelligendum de entitate in ſecundo ſenſu, ſic enim nulla prorſus entitas, quæ eſt in Petro à parte rei, reperitur in Paulo, omnia enim ſunt realiter, ac entitativè diviſa, at in primo ſenſu entitas communis, quæ eſt in Petro, etiam in Paulo reperitur, quia una formaliter eſt utriuſque eſſentia, quia entitas, ut dicit eſſentiam, nullam dicit determinationem, nec loci, nec temporis, nec individuationis; unde falluntur imaginatione Adverſarii, quia cum hec feratur ad entitatem ſingularem concipiunt particulam aliquam integræ entitatis Petri eſſe etiam in Paulo: concludimus ergo naturam non habere ſuam unitatem formalem adæquatè in omnibus individuis à parte rei, quaſi ſit eadem entitas principaliter in omnibus, ſed in hoc ſenſu in quolibet individuo eſt unitas formalis ſuam conſequens naturam diſtincta ab unitate numerali ejuſdem individui, & ab unitate formali naturæ alterius individui; & licèt multiplicetur cum unitate numerali, adhuc tamen dicitur minor ea, quia quantum eſt de ſe, poteſt eſſe in alio individuo ob intrinſecam ejus communitatem, unde dici poteſt ſtare cum multitudine numerali, ſaltem aptitudinaliter. Benè tamen verum eſt, quòd dum per intellectum natura, quę eſt in omnibus à parte rei ſolùm per indifferentiam, concipitur etiam una in omnibus per inexiſtentiam (quo actu fit univerſalis, ut infra dicemus) tunc ejus unitas dicitur minor numerali, quia actu ſtat cum multitudine numerali, verùm hæc unitas non eſt realis, ſed rationis, & dicitur unitas univerſalis.

26 In fine hujus art. advertendum eſt Paſqualig. t.2. ſuæ Met. diſp.18. ſect.3. hanc eamdem tenere ſententiam de univerſali in prędicando ad mentem Doctoris ubi ſupra, & ejus verba refert, ac ponderat. Verùm in duobus errat, primo in hoc, quòd univerſale in prędicando, putat eſſe univerſale Metaphyſicum; unde conſequenter etiā errat in alio, quia quod Scot. ibi docuit de univerſali in prędicando, putat docuiſſe de Metaphyſico, quia hoc cum illo confundit; hinc poſteà ad mentem Doctoris ibidem ponit duplex univerſale, alterum Phyſicum, alterum Metaphyſicum, per illud intelligens naturam à parte rei in ſtatu realis exiſtentiæ complicatam cum differentiis individuantibus, per iſtud eamdem naturam in ſtatu precisionis objectivæ, quando nimirum per intellectum exuitur differentiis individuantibus, quod ſubinde ait eſſe univerſale in actu, & eſſe prædicabile de pluribus in potentia proxima. Hic loquendi modus admittendus non eſt, quia univerſale Metaphyſicum non eſt univerſale in actu, & formaliter, ſed in potentia tantùm, & fundamentaliter, & hoc nedum in Schola Subtilium, ut videre eſt apud Pariſienſes, Trombet.7. Met. q.8. & 9. ſed etiam in Schola Thomiſtarum, ut teſtantur Complut. diſp.3. Log. qu.6. in fine, ubi ajunt aliter loqui eſſe abuti terminis, & quidem velle univerſali metaphyſico prædicabilitatem tribuere, eſt prorſus irrationabile, & contra communem loquendi modum, tum quia apud omnes univerſale logicum, non autem metaphyſicum, eſt totum poteſtativum diviſibile in plures partes ſubjectivas, de quibus eſt prædicabile, univerſale verò metaphyſicum, ut fatetur Paſqual. nu.4. potius habet rationem partis potentialis per differentiam contrahibilis ad conſtituendum totum eſſentiale metaphyſicum; tum quia prædicari eſt proprium ſecundarum intentionum, ac proindè attinet ad univerſale logicum, non metaphyſicum. Neque Scotus 2.d.3.q.1. quando ſub H. ait univerſale in actu eſſe id, quod eſt in potentia proxima ad prędicari de pluribus, loquitur de univerſali metaphyſico, ſed logico, ſuperius enim ſub E. de illo verba fecerat, quando dixit naturam de ſe nec univerſalem eſſe actu, nec particularem, & licèt realiter nunquam ſit ſine aliquo iſtorum, non tamen eſt de ſe aliquod iſtorum, ſed eſt prius naturaliter omnibus iſtis, & ſecundùm iſtam prioritatem naturalem eſt quodquid eſt, & per ſe objectum intellectus, & per ſe ut ſic conſideratur à Metaphyſico; ita Doctor; quibus verbis apertè ſignificat univerſale metaphyſicum eſſe naturam ſecundùm ſe conſideratam, ut præſcindit à ſingularitate, & univerſalitate actuali: non ergo ſecundùm Doctorem univerſale metaphyſicum eſt univerſ. in actu, ſed tantùm in potentia.

27 Quantum verò ad illam diſtinctionem, quam ait eſſe de mente Doctoris, de univerſali phyſico, & metaphyſico, ut illud conſtituat univerſale in potentia, hoc in actu; verum eſt quamplures hanc admittere diſtinctionem, ut eſt videre apud Suarez diſp.7. ſect.8. nu.3. per univerſale phyſicum intelligentes naturam, dum in eſſe realis exiſtentiæ contracta manet per differentiam individualem; per metaphyſicum eamdem naturam, quando eſt à conditionibus individuātibus per abſtractionem intellectus omninò immunis, concipiturq; ſolùm in ordine ad ſua prædicata eſſentialia, in quo ſtatu præciſionis dicebat Avicen. à Doctore relatus, quod *equinitas eſt tantùm equinitas*, ſed ulterius addunt univerſale logicum, per quod intelligunt eamdem naturam affectam ſecunda intentione univerſalitatis, per quam ad inferiora refertur in ratione ſuperioris, & prędicabilis, & quidem rationabiliter conſideratur natura in hoc tertio ſtatu, quia in ſecundo ſtatu re vera non habet rationem univerſalis in actu, ſeu prædicabilis, quia tunc vel conſideratur ut pars metaphyſica potentialis per differentiam contrahibilis, & ſic non habet rationem univerſalis, quia non reſpicit differentiam, ut inferius, de quo prædicari poſſit vel in illo ſtatu concipitur, ut quoddam totum actuale, ideſt in ordine tantùm ad ea attributa, quæ actu continet, non verò in ordine ad inferiora, quæ continet in potentia, & ut ſic potius natura illa concipitur, ut ſubiicibilis, quam ut prædicabilis; ergo neceſſariò addendus eſt tertius ſtatus, ut natura fiat univerſalis in actu; benè verum eſt, quod in ſecundo ſtatu eſt in potentia proxima ad recipiendam relationem univerſalitatis, quia tunc intelligitur poſitivè indifferens ad multa, ſicut in primo ſtatu; quando eſt contracta per ſingularitatem, dicitur in potentia remota, quia non habet indifferentiam ad multa, niſi privativam, hinc eſt quod noſtrates paſſim, ut eſt videre apud Trombet cit. qu.9. non aſſignant, niſi univerſale logicum, quod eſt in actu, & metaphyſicum, quod eſt in potentia, & fundamentum illius, quod rurſus dupliciter accipi

accipi poteſt, vel pro fundamēto remoto, & eſt natura ipſa per differentiam contracta, vel pro propinquo, & immediato, & eſt ipſa natura per intellectum abſtracta à conditionibus individuantibus. & hic modus loquendi eſt magis conſentaneus, quia per univerſale, ſeu genus phyſicum conſuevit ſignificari materia prima juxta communem expoſitionem illius dicti Ariſt. 10. Met. 26. corruptibile, & incorruptibile differunt pluſquam genere, ut refert Doctor 4.d.6.q.10.M. id animadverſione dignum indicavimus, ne varietas Auctorum in modo loquendi de Univerſali confuſionem pareret.

QUÆSTIO II.

In quo conſiſtat eſſentia Univerſalis Logici.

28 Communis ſententia eſt, eſſentiam Univerſalis Logici in relatione conſiſtere, & per reſpectum rationis naturæ communis ad inferiora conſtitui; non defuere tamen, qui naturæ univerſalitatem in ratione abſoluta conſtituebant, undè Suarez diſp. 6. Met. ſect. 6. n.3. refert opinionem quorumdam aſſerentium naturā fieri univerſalem in actu per operationem directam intellectus poſſibilis, qua cognoſcit naturam communem ſecundùm ſuam præciſam rationem formalem, & eſſentiam, nihil de inferioribus rationibus, vel de individuis conſiderando, neque etiam formaliter, & quaſi in actu ſignato conſiderando communitatem ipſius naturæ, quia hæc ei convenit in ſecundo modo dicendi per ſe, ſed ſolam eſſentiam, quæ communis eſt, quam ſententiam deindè etiam ipſe Suarez ex parte approbat num. 8. Conimb. q.5. art.3. & amplectitur Tolet. q. 2. univerſ. & videtur fuiſſe Duran. 1.d.3.p.2.q.5. & in 2.d.3.q.7. Quamvis autem communis D.D. ut dicebamus, conſtituat formalitatem univerſalis in actu in reſpectu rationis ad inferiora, quia tamen duplex conſtitui poteſt reſpectus rationis in natura verſus inferiora, nimirum, vel ad eſſendum in illis, vel ad prædicandum de illis dubium eſt quiſnam iſtorum conſtituat eſſentiam univerſalis, cui dubio occaſionem debere plures definitiones univerſalis, quas aſſignavit Ariſtot. modò definiens illud per *eſſe in*, ut 7. Met. 45. modo per *dici de*, ut 1. de Interpr. cap.5. modo per utrumque, ut 1. Poſt. 25. ubi inquit, eſſe *unum in multis, & de multis*; quapropter DD. diviſi ſunt, alii dicentes, quod ratio univerſalis conſiſtat in *eſſe in*, & *dici de* ſit paſſio, quæ ſententia frequens eſt in Schola Thomiſt. alii è contra, quod *dici de* ſit definitio, & *eſſe in* ſit paſſio, quæ apud Scotiſtas receptiſſima eſt, ut eſt videre apud Expoſitores ſuper quæſt. 6. univ. Mauritium, Anglic. Braſavol. & alios eſto Doctor ibi expreſſis verbis ſe in hac re problematicum oſtendat Auctores verò utriuſque ſententię adhuc inter ſe diviſi ſunt, quidam enim ſentiunt eſſentiam univerſalis conſiſtere in *eſſe in*, vel *dici de*, ut important aptitudinem, & non actum; alii è contra, ut important actum, & non aptitudinem, cui etiam dubio anſam præbuit Ariſt. ipſe, qui in pręfatis definitionibus modò uſus eſt nomine actus, ut 1. Poſt. 25. modo aptitudinis, ut aliis duobus in locis, quare ad plenam eſſentię Univerſalis notitiam tria puncta examinare debemus, an ejus eſſentia ſit abſoluta, vel relativa, conſtituto, quod ſit relativa, in quonam reſpectu conſiſtat ex prædictis; & an poni debeat actualis, vel ſufficiat aptitudinalis.

ARTICULUS I.

Univerſale Logicum intrinſecè quid relativum eſſe.

29 Dicimus univerſale Logicum forlimater conſtitui per relationem rationis naturę communis, velut ſuperioris, ad inferiora, & ſubiicibilia. Concluſio eſt communis, ſed pręſertim Scoti, & Scotiſtarum locis omnib. cit. deduciturque ex ipſa definitione univerſalis, quod eſt *unum in multis, & de multis*, per hoc enim datur intelligi ſecundam intentionem univerſalitatis eſſe relationem rationis ad multa, quod amplius declaratur, quia ad conſtitutionem univerſalis duo neceſſariò interveniunt, unitas, & communitas, ſeu indifferentia, & aptitudo ad plura, non qualiſcumque, ſed indifferentia poſitiva, & aptitudo proxima, & expedita, ut dictum eſt q. pręced. art. 2. & ratio eſt, quia ſi natura non eſt aliquo modo una, ſed prorſus multiplex, jam erit multitudo, ſeu collectio multorum, & non univerſale; ſi non ſit communicata, vel communicabilis pluribus, jam erit ſingulare, & non univerſale, ergo univerſalitas in natura univerſalizata ponit neceſſariò hunc ordinem ad plura, quo apta conſtituatur ad eſſendum in illis, ac predicandū de illis. Conf. univerſali Logico ſecundùm omne convenit eſſe prædicabile de pluribus, vel ut ejus formale conſtitutivū, vel ut propria paſſio juxta diverſitatem opinionum; ſi primum, jam habetur intentum, quod erit eſſentialiter relativum, quia prędicabilitas dicit ordinabilitatem univerſalis ad plura; ſi ſecundùm, adhuc habetur intentum, quia talis paſſio non poteſt fluere à natura, ut eſt à parte rei, quia nulla natura à parte rei, ut una, & indiviſa eſt in pluribus, aut eſſe poteſt in pluribus ob impedimentum extrinſecum differentię contrahentis, neq; à natura ut abſtracta à ſingularitate, quia eſto, ut ſic ſit una, tamen ut ſic pręſcindit potius à ſingularibus, quam ea concernat; ergo oriri non poteſt, niſi ab unitate naturę cum ordine ad eſſendum in pluribus. Demum univerſale Logicum in hoc differt à Metaphyſico, quod illud eſt unum in multis, hoc verò unum extra multa quatenus ab illis abſtrahit, neque illa concernit, niſi ut terminum à quo, ergo eſtò eſſentia univerſalis Metaphyſici ſtatui poſſit abſoluta ſine ullo ordine ad inferiora juxta illud Avicen. *equinitas eſt tantum equinitas*; eſſentia tamen univerſalis Logici poni debet relativa.

30 Sed ut magis dignoſcatur hæc ſecunda intentio univerſalitatis, conſideranda eſt, ac inveſtiganda in natura communi ratio proxima fuudandi ipſam ait Doctor, ubi ſupra rationem proximam fundandi eſſe unitatem naturę, non illam realem, quam habet natura à parte rei. Ratio eſt, quia ſola unitas formalis, quam habet natura à parte rei in ſingulis individuis, non ſufficit ad univerſalitatem, nam illa multiplicatur in inferioribus, quod unitati univerſali repugnat; tum quia ſub iſta debent inferiora uniri juxta illud Porphir. *participatione ſpeciei plures homines ſunt unus homo*, tum quia ſi unitas univerſalis multiplicaretur in inferioribus ut formalis, planè tot conſtituenda eſſent genera, quot ſunt ſpecies, & tot ſpecies, quot individua, quia unitas generica multiplicaretur in ſingulis ſpeciebus, & ſpecifica in ſingulis individuis; major ergo unitas aſſignari debet pro fundamento proximo univerſalitatis, & majoritas conſiſtit in hoc, quod in hoc ſtatu præciſionis objectivæ concipitur natura habere unitatem indifferentem poſitivè; ubi à parte rei non niſi negativè erat indifferens; imò dum fit univerſalis concipitur habere talem indifferentiam poſitivam, ut poſſit eſſe abſque impedimento in omnibus, & ſingulis inferioribus, non tantùm diſiunctim, ſed ſimul, & conjunctim, quia de ratione univerſalis eſt, ut ſic etiam de ſuis inferioribus poſſit prædicari, ut docet Scot. loc. cit. & adhuc magis expreſsè in 4.d.43.qu.2. F. ex quo fit poſteà, ut quando concipitur natura univerſalis actu in ſuis inferioribus, concipiatur in eis una per inexiſtentiam, quamvis enim talis unitas repugnet naturæ, ut exiſtit à parte rei in ſingularibus, ut dicebamus q. præced. art. 1. non tamen illi repugnat, ut concipitur in eis per intellectum per modum univerſalis. Addit prætereà Doctor ſub H. debere naturam univerſalem habere unitatem numeralem objectivam, ſeu in ratione objecti intellecti, non quaſi ipſa natura in ſe ſit una numero, quia hoc ei repugnat, quatenus univerſalis, ſed in hoc ſenſu, quod ſicut conceptus formalis hominis, ut ſic, eſt unus numero, ita objectum ejus in ratione objecti unum numero dici poteſt per denominationem extrinſecam à conceptu mentis, quia ut ſic cum tota ſua communitate eſt unum de numero intelligibilium, & cum tali numerica unitate eſt communicabile inferioribus per contractionem rationis, & ſecundum ipſam de omni ſingulari eſt prædicabile prædicatione dicente, hoc & hoc, quod optimè declarat Lichet. 2. d.3. q.1. §. *Ibi ſed contra iſtud*, & ſequitur Suar. cit. ſect. 2. num.12.

31 Ex his patet, quomodo verùm ſit, quod ſuperius innuimus qu. 1. ar.2. unitatem, & indifferentiam requiſitam ad univerſalitatem eſſe majorem unitate, & indifferentia, quam poſſidet natura à parte rei; nam unitas, quam habet à parte rei, eſt unitas per indifferentiam, quæ non ſtat cum multitudine numerali actuali, quia multiplicatur in individuis ſecundùm propriam cujuſque naturam; unitas verò, quam habet per intellectum, quando univeſalizatur, eſt per inexiſtentiam, ita quod ejus unitas ſtat cum multitudine numerali individuorum, eo quia una per inexiſtentiam concipitur in omnibus, & ſingulis. Indifferentia quoque, ſeu aptitudo ad eſſendum in pluribus major eſt, quando fit univerſa, quam habeat à parte rei, quia à parte rei eſt indifferentia negativa, & aptitudo remota ad eſſendum in pluribus diſiunctim, at ſub univerſalitate concipitur indifferens poſitivè, & proximè apta ad eſſendum in multis, nedum diſiunctim ſed etiam ſimul, & conjunctim, ex quo rurſus patet tam unitatem, quàm aptitudinem requiſitas ad univerſalitatem non eſſe reales, ſed rationis, cùm tales non habeat à parte rei.

Hinc fallitur Suarez cit. dum ait unitatem univerſalis logici conſiſtere in diviſione alicujus naturæ in plures naturas ſimiles ſub eodem nomine, & ratione cum aptitudine, ut in eas dividatur, & hac de cauſa, inquit, non eſſe unitatem realem, ſed rationis, quia talis indiviſio non competit naturæ in ſtatu realis exiſtentiæ, ubi per varias individuales differentias diviſa manet, ſed ſolum in ſtatu præciſionis objectivæ, & ut ſubſtat conceptibus mentis, hoc enim modo omnes homines in ratione ſpeciei dicuntur unus homo, quia in conceptu hominis, ut ſic, non dividuntur; facta verò diviſione, ſeu contractione univerſalis etiam per intellectum, ſtatim ejus unitas corruit, quia jam dividitur in plura ejuſdem nominis, & rationis, unde vult unitatem univerſalis eſſe ſolùm compoſſibilem cum aptitudine eſſendi in multis, non tamen cum actu.

32 Hæc doctrina omninò non placet, arbitramur enim unitatem univerſalis etiam conſiſtere cum actu eſſendi in multis, ratio eſt, quia hoc negato nulla amplius daretur prædicatio univerſalis de inferiori, dum enim univerſale actu prædicatur de inferioribus, vel ſupponitur per intellectum prius contractum ad illa, ut de illis prædicetur vel ſaltem ſic contrahitur in ipſa actuali prædicatione, ergo niſi exterminare velimus omnes hujuſmodi prædicationes; fateri debemus unitatem, & aptitudinem univerſalis manere cum ipſo actu eſſendi in multis, & prædicandi de multis. Accedit aptitudinem non dari ad actum cum ipſa repugnantem, imò paſſim videmus actum perficere aptitudinem, & eſſe cum ea compoſſibilem, ſolumque deſtrui ordinem prioritatis ad actum, ergo idem ſuo modo dicendum etiam in aptitudine rationis, qualis ponitur iſta naturæ univerſalis ad eſſendum in multis, & prædicandum de multis, igitur fatendum eſt, univerſalitatem ſtare etiam cùm actu eſſendi in multis per rationē, quia tunc natura concipitur habere in omnibus illis adæquatè ſuam unitatem formalē per inexiſtentiam ratione ejuſdem communis entitatis in omnibus conceptæ, ac intrinſecè indiviſæ. Ultro quidē cōcedimus in ſtatu præciſionis objectivæ poſſidere naturam indiviſio-

nem in plura ejuſdem rationis, & eam amittere dum differentias dividi concipitur. Verùm aliud eſt loqui de univerſali, quatenus præcisè eſt quoddam totum potentiale habens partes ſubjectivas, in quas mente dividi poteſt, aliud de ipſo loqui quatenus etiam totum quoddam actuale eſt, & ſecundùm hanc actualitatem includitur in omnibus illis, ratione cujus incluſionis etiam prædicatur de ipſis prædicatione dicente, hoc eſt hoc; ſanè, quando univerſale v.g. animal dividitur in ſua inferiora, ut hominem, & equum, deſtruitur totalitas potentialis, & per conſequens ejus unitas, quæ in illa indiviſione conſiſtebat; ſed adhuc manet unitas ejus quatenus eſt totum actuale, ſecundùm quam totalitatem eſt in ſingulis, licèt non totaliter, & adæquatè, & ideò adhuc diviſum (ut notat Doctor 2.d.3.qu.4. ſub H. & 3.d.2.q.1. §. *Cum arguitur*) poteſt in ratione univerſalis prædicari de omnibus illis, & in hoc ſenſu dicebat Porph. participatione ſpeciei omnes homines eſſe unum hominem, utique enim quando hoc dixit Porph. loquebatur de homine diviſo in plura individua, & ab omnibus participato, aſſerebat tamen adhuc illa omnia dici unum hominem, quatenus natura humana concipitur in omnibus una unitate formali, quæ eſt minor numerali, per inexiſtentiam, & ſolùm extrinſecè diviſa per differentias.

33 Contra poſitam Concluſionem obiicitur univerſale logicum quid abſolutum eſſe: natura fit ſingularis per differentias individuantes, ergo tantùm abeſt, quòd fiat univerſalis per reſpectum ad ſingularia, quod potius ſingularizatur, & eo ipſo, quod ab omnibus illis præſcindit per conceptum abſtractum, univerſalizatur. Tum 2. quia ſi homo ita in re exiſteret, ſicut illi conceptui abſoluto obiicitur eſſe univerſale in eſſendo, quale Platoni tribuitur, ergo etiam nunc eſt univerſale per denominationem ab intellectu abſq; aliquo reſpectu ad inferiora. Tum 3. ſi intellectus reflectatur ſupra hominem ſic conceptum conſiderans conditionem, & ſtatum ejus cognoſcit illum non eſſe aliquod ſingulare, ſed eſſe quid commune omnibus ſingularibus, in qua reflexione non tribuit intellectus homini ſic concepto aliquod novum, ſed, concipit, quod in eo præerat, ergo ante hanc reflexionem jam homo erat univerſalis per priorem conceptionem directam. Tum 4. quia univerſale poteſt concipi per modum abſoluti non dicentis reſpectum ad alterum, ſed potentis fundare talem reſpectum, ut album, & quantum, quæ ſunt abſoluta, & poſſunt fundare relationem ſimilitudinis, & æqualitatis. Tum tandem licèt univerſale regulariter loquendo fiat per cognitionem comparativam, itaut abſtrahatur à multis ob ſimilitudinem inter ea repertam, abſolutè tamen loquendo abſtrahi etiam poteſt natura communis per puram præciſionem naturæ ab uno inferiori abſque ulla comparatione, vel ſuperioris conceptus ad aliquem inferiorem, vel ipſorum inferiorum adinvicem, ut quando à ſolo Petro ſimpliciter præſcindimus ſingularitatem, & ſiſtimus in ſolius humanæ naturæ conſideratione, quo caſu habemus conceptum univerſalis abſolutum.

34 Reſp. per ſolam abſtractionem à conditionibus individuantibus naturam fieri univerſalem metaphyſicè, non logicè, licet enim ſequatur, quòd abſtracta à propria individuatione ſe habeat indifferenter poſitivè ad hanc, vel illam individuationem diviſim, non tamen fit, quod virtute illius ſimplicis præciſionis poſſit una eſſe in pluribus conjunctim, qualis eſt unitas, quæ exigitur in natura ad fundandam proximè logicam univerſalitatem, & quamvis cum unitate præciſionis non cohæreat actus eſſendi in pluribus, benè tamen cohæret aptitudo, & ſic non implicat naturam eſſe præciſam à pluribus, & adhuc retinere aptitudinem eſſendi in pluribus; imò art. 3. hujus quæſt. oſtendemus actum ipſum eſsendi in pluribus per rationem, eſto repugnet cum unitate præciſionis, non tamen cum ipſa unitate univerſalis logici, ſed actum dumtaxat eſſendi in multis per realem contractionem. Ad 2. patet per idem, quod tale idolum non tranſcenderet limites univerſalis metaphyſici. Ad 3. attingeret intellectus in tali reflexione ſolùm univerſalitatem quandam negativam, quatenus cognoſceret hominem, ut ſic, non eſse aliquod ſingulare, non autem poſitivam, quia non cognoſceret illum, ut communicabilem pluribus ſimul. Ad 4. negatur aſſumptum, quia univerſale, ut patet ex ejus definitione, dicit formaliter relationem ad multas. Ad ult. Suar. ſect. 6. nu. 11. velle videtur ab uno ſolo abſtrahi non poſse univerſale logicum; quod eſt reſpectivum, ſed hoc neceſſariò plura requirere invicem comparata, à quibus abſtrahatur ob ſimilitudinem inter ea repertam; vult igitur ab uno ſolo abſtrahi tantùm univerſale, quod appellat abſolutum; in quo reiicitur ab omnibus, quia natura apta ad univerſalitatem logicam ita abſtrahi poteſt ab unó, ſicut à duobus, alioquin natura ſolaris univerſalitatem logicam fundare non poſſet, ratio eſt, quia natura, poſtquam eſt abſtracta, etiamſi abſtractio facta ſit ab uno ſolo, non plus eſt illius, quam aliorum quorumcumque ſimilium, & ad omnia individua manet indifferens poſitivè, alioquin abſtracta non eſſet; ita Averſa q.8. ſect. 11. Paſqualig. diſp. 20. Amic. tr.4.q.2.dub.5. in fine, & alii paſſim, igitur ad argumentum in ſe dicimus, quod natura, ſivè abſtrahatur ab uno ſolo individuo, ſivè à pluribus quouſque non concipitur cum ordine ad inferiora, nempè ut illis communicabilis conjunctim, non tranſcendit limites univerſalis metaphyſici.

35 Rurſus arguitur ad idem, puta relatio rationis nequit conſtituere naturam univerſalem, ac de multis prædicabilem, ergo univerſale logicum non eſt formaliter relativum, probatur aſſumptum, tum quia illa relatio rationis eſt ſingularis quędam ſecunda intentio, ergo nequit univerſale conſtituere; tum quia nec ipſam relationem univerſalitatis prædicamus de inferioribus, non enim dicimus, quod Petrus eſt ſpecies, nec ipſam naturam ſub tali relatione conceptam, quia ſic eſt ens per accidens, ergo talis relatio merè impertinens eſt ad conſtituendum univerſale logicum.

Reſp. negando aſſumptum, ad primam probationem dicimus, quòd ſicut ſpecies impreſſa, vel expreſsa eſt univerſalis in repræſentando, eſtò ſit ſingularis in eſsendo, ſic ſecunda intentio univerſalitatis poteſt naturam denominare univerſalem, eſto entitativè ſit ſingularis, undè ipſa non eſt univerſalis, ut *quod*, & in eſſe exercito, ſed ſolùm, ut *quo*, ac in eſſe ſignato; ad ſecundam pariter dicimus relationem univerſalitatis non eſſe prædicatum, ſed conditionem prædicati, quod optimè Lichet. cit. adnotavit, cum ait naturam ſub ratione relationis ad inferiora prædicari de illis, non quidem quatenus eſt ens per accidens ex natura, & relatione conſtitutum, ſed tantùm per rationem naturæ, quæ eſt unum ens per ſe, quę tamen prædicari non poteſt, niſi actu ſit ſub tali relatione rationis.

Hoc autem probatur evidenti ratione, quia non univerſalitas, nec aggregatum ex natura, & univerſaliter, ſed natura tantum eſt in rebus univerſalis ſubjectis, ergo natura erit, quæ propriè prædicabitur de illis, illud enim prædicatur de ſubjecto, quod eſt in eo, & univerſalitas erit conditio, quæ facit naturam in potentia proxima de illis prædicabilem. Verùm tamen eſt in prædicatione ſignata, non propriè naturam, neque aggregatum ex natura, & univerſalitate, ſed univerſalitatem ipſam, in concreto tamen, ideſt ut applicatam naturæ prædicari de pluribus, ratio eſt, quia prædicatio hujuſmodi fit per terminos ſecundæ intentionis, ut applicantur primis.

ARTICULUS II.

Relatio ineſſendi univerſale conſtituit, prædicandi eſt paſſio.

36 HÆc concluſio eſt Scoti in 2. loc. toties citato §. *Sed contra*, cum enim q. 6. univerſ. §. *Dicendum*, de hac re dubius manſerit, dicens, quod ſi definitio univerſalis tradita 1. Perih. c. 5. quod eſt eſse prædicabile de pluribus, ſit vera definitio, tunc eſse unũ in multis per quod definitur 1. Poſt 25. erit paſſio; & è contra ſi iſta eſt vera definitio, tunc prædicabile de multis erit paſſio; dum poſtea 2. ſent. loc. cit. ubi majorem habet auctoritatem, acceptat pro vera definitione illam, quæ traditur 1. Poſt. per *eſſe in*, tenendum eſt in ſententia Doctoris potius *eſſe in*, quam *dici de* eſſe univerſalis eſſentiam, & quidem hæc eſt expreſſa mens Doctoris ibidem, docet enim, quod univerſale in actu illud eſt, quod habet unitatem indifferentem, ſecundùm quam ipſum eſt in potentia proxima, ut dicatur de quolibet ſuppoſito; quod non convenit naturæ à parte rei, quia licèt ei non repugnet eſse in alio ſingulari, quantum eſt de ſe, tamen quia in uno reperitur, nequit eſse ſimul in aliis, & ideò de illo ſolo prædicari poteſt cum veritate, non de omnibus, ſed hoc ſolùm eſt poſſibile de natura concepta ſub indifferentia poſitiva ad eſſendum ſimul in pluribus; quando enim habet unitatem ſic indifferentem, tunc ſtatim eſt in potentia proxima ad prædicandum de pluribus, cum ergo dicat Doctor univerſale in actu illud eſſe, quod habet unitatem poſitivè indifferentem ad eſsendum in multis, & ex tali indifferentia oriri potentiam proximam ad prædicandum, ſeu prædicabilitatem de multis, palam eſse ſenſiſſe, quod univerſale conſtituitur per *eſſe in* & *dici de* eſt paſſio, idem docuit qu. 18. univ. in fine, ubi ait genus non eſse aptum dici de multis ſpeciebus, niſi prius ab intellectu concipiantur multæ ſpecies, in quibus ſit genus, ſed in hac re præſertim teſtimonium Doctoris in quæſt. univ. ſivè pro una, ſivè pro altera parte parum debet urgere, quia ibi fuit dubius; præterquam quod etiamſi aſsertivè locutus eſset, ſtare debemus teſtimonio ſcripti ſent. dum ibi dicta alibi revocat, juxta regulam datam in quæſt. proœm. idem denique habet 7. Met. q. 13. n. 19. & in tex. 45. ejuſdem lib. Hanc eandem ſententiã tradidit Mayron. ſuper univerſ. paſsu primo. Lichet. in 2. diſt. cit. Tat. tract. 2. in Petrum Hiſp. in princ Trombet. 7. Met. q. 8. art. 1. ubi poſtquam docuit duas conditiones ad univerſale in actu requiſitas ita concludit, ex his ſequitur, quod pręmiſsum eſt, quod ad rationem univerſalis in actu requiritur natura ipſa, quæ eſt actu participata in multis, & ipſa intentio univerſalitatis attributa naturæ per actum intellectus comparantis talem naturam, ut prædicabilem ad individua, hæc Tromb. ubi vides ad univerſale in actu prius exigere, quod natura concipiatur una in multis, ut de illis reddatur prædicabilis; ſic etiam loquitur Bargius de Univerſali in actu 1.d.3.q. 6. §. *Ex alio membro ſic arguitur*, ex Recentioribus vero tradit hanc ſententiam ex profeſso P. Fuentes q.6. diff. 3. art. 3. & quidem cum hæc ſententia ſit expreſſiſſima Doctoris in 2. ſent., & oppoſitam ſub dubio ſolùm tradiderit q. 6. univer. mirum eſt, cur Scotiſtæ tam unanimiter hanc arripuerint, ut de mente Doctoris; ſed antequam concluſionem probemus, advertendum eſt, quod cum dicimus univerſale conſtitui per eſse unum in multis, loquimur de illa unitate indifferenti poſitivè ad eſse in multis ſimul, & conjunctim per intellectum, quam art. pręced. declaravimus.

37 Primo itaque Probatur concluſio in hunc modum, quod primo intelligimus de aliquo dicimus eſſe eſſentiam ejus, ſed primum, quod intelligitur de univerſali Logico, & in actu, eſt eſſe in multis; ergo hoc ſpectabit ad eſſentiam ejus; ma. patet, min. prob. tum ex Ariſt. qui 1. Poſt. 25. utrumque attribuens univerſali logico, prius tribui *eſſe in*, poſtea *dici de*, inquiens univerſale eſſe unum in multis, & de multis, tum ex Scot. cit. ubi ex hoc, quod univerſale concipitur unum in multis, vel ſaltem ſic aptum eſſe in illis ob indifferentiam poſitivam naturæ, arguit, quod ſit in potentia proxima, ut dicatur de multis; tum tandem ratione, quia *eſſe in*, eſt cauſa *dici de*, ſicut enim quia hoc eſt in illo realiter, ideò enunciamus hoc de illo realiter,

ſic quia hoc eſt in illo per rationem, ideò enunciamus hoc de illo per intellectum.

Reſpondent Scotiſtæ oppoſitæ opinionis diſtinguendo de duplici *eſſe in* reali, & rationis, hoc importat communitatem poſitivam, illud negativam, verum eſt *eſſe in* reale præcedere *dici de*, & eſſe cauſam, cur natura ſit prædicabilis de inferioribus, ſed eſt cauſa remota, & non ſufficit ad conſtitutionem univerſalis logici, ſed tantùm metaphyſici; ſed ſi de *eſſe in* rationis, & per intellectum ſermo fiat, falſa eſt omninò minor; ſic enim *eſſe in* ſequitur *dici de*, & univerſale eſt unum in multis, quia dicitur de multis, vel ſaltem non præcedit, ſed ſunt prorſus idem *dici de*, & *eſſe in*, in hoc ſenſu prædicatio enim, quæ fit ſuperioris de inferioribus per intellectum, non eſt niſi quædam identificatio rationis illius cum multis, & unum prædicari de alio eſt hoc eſſe in illo per aliquam identitatem. Hinc ad 1. prob. min. ex Ariſtot. dicunt, quod ſi loquitur de *eſſe in* reali, jam non definit univerſale logicum, ſed metaphyſicum, ſi loquitur de *eſſe in* rationis, hoc non diſtinguitur ab ipſo *dici de*, quia prædicatio non eſt, niſi identificatio rationis prædicati cum ſubjecto. Sic etiam ad 2. prob. ex Scoto reſpondent, & addunt aliqui, Doctorem ibi non loqui de univerſali completo, ſed incompleto, & pro fundamento proximò. Ad 3. ajunt valere in prædicationibus, quæ ſunt formaliter veræ à parte rei non in illis, quæ ſunt formaliter veræ per intellectum, & attributionem alicujus ſecundæ intentionis, non verò à parte rei niſi fundamentaliter, ut eſt in propoſito, cum ſuperius prædicatur de inferiori.

38 Leviſſima quidem reſponſio, & multa falſa continens, nam Ariſt. cit. loquitur de univerſali logico, ac proindè de *eſſe in* rationis, imò ne quis ſuſpicaretur ibi definire univerſale metaphyſicum, illud definivit per actum eſſendi in multis, non per aptitudinem; dicere verò, quod *eſſe in* rationis, & *dici de* ſunt idem, eſt prorſus ridiculum, tunc enim fruſtra quæreretur, quodnam ſit eſſentia, & quod paſſio, quia vel utrumque eſſet de eſſentia, vel utrumque paſſio, certum enim eſt, quod dum hæc quæſtio inſtituitur, non eſt altercatio de *eſſe in* reali, nam apud omnes eſt in confeſſo univerſale logicum per *eſſe in* reale nõ conſtitui; falſum etiam eſt prędicari aliquid de aliquo formaliter eſſe unum identificari cũ alio, vel eſſe in illo; ſed potius eſt per prædicationẽ oſtẽdere, quod hoc eſt in illo, vel identificatum cum illo itaut inexiſtentia, vel identitas unius cum alio ſemper aliquo modo præſupponatur, ut cauſa veritatis prædicationis, hoc innuit Doctor ſub litt. I. dum ait, indifferentiam poſitivam eſſe illam, ſecundùm quam univerſale *aliqua identitate eſt prædicabile de quolibet individuo*, ubi vides ſecundùm Scotum prædicabilitatem in aliqua identitate fundari; & ratio ipſa ſuadet, quia fundamentum, & radix prædicabilitatis eſt identitas extremorum prædicabilium, quod enim non eſt idem cum aliquo, non prædicatur verè, ſed removetur ab illo, ergo aptitudo ad identificandum eſt fundamentum aptitudinis ad prædicandum, & actualis identificatio eſt cauſa actualis prædicationis.

39 Facilè etiam refellitur expoſitio allata ad auctoritatem Scoti, qui dubio procul loc. cit. loquitur de univerſali completo, ut patet ex his, quæ habet ſub. litt. I. ubi ait, quod indifferentia poſitiva, ſecundùm quam natura concipitur una in multis per intellectum, complet univerſale in actu, quod jampridem docuerat 7. Met. quæſt. 13. numer. 19. dum ait *univerſale completum eſſe, quod eſt in pluribus, & de pluribus*, ergo Doctor loquitur de univerſali completo, & per conſequens de *eſſe in* rationis, loquitur enim ibi de unitate in multis, quæ conſtituit univerſale in potentia proxima, ut poſſit dici de illis, unitas autem realis, quam habet natura per indifferentiam negativam, non conſtituit naturam proximè prædicabilem de multis, ſed tantum remotè. Accedit, quod ſi unitas realis in multis eſt cauſa remota prædicationis, ut Adverſarii concedunt, debent aſſignare talem unitatem, quæ ſit cauſa proxima, & hæc non eſt, niſi unitas rationis in multis, ut ibi docet Doctor. Confirm. quia ibi ex non repugnantia naturæ ad eſſendum in multis diviſim à parte rei arguit; quod ſolùm remotè eſt prædicabilis de multis, & ex aptitudine ad eſſendum in multis ſimul per intellectum ait, quod eſt prædicabilis in potentia proxima, quod etiam repetit 4. d. 43. quæſt. 2. F. ergo *dici de* Oritur ab *eſſe in* ratione, ſeu per intellectum.

40 Quòd tandem dicebant ad 3. prob. eſt prorſus falſum, & voluntariè dictum, ſi enim prædicari accidentis de ſubjecto præſupponit eſſe accidentis in ſubjecto, cur idem non erit de prædicatis per rationem formaliter, quod prius pręſupponantur *eſſe in*, poſteà de illis enuncientur, in quibus ab intellectu præconcepta fuere; hanc planè paritatem convincunt rationes adductæ; & adhuc ulterius probatur, nam ſimplex apprehenſio præcedit compoſitionem, quia hęc ſpectat ad ſecundam, illa ad primam operationem, ſed per illam natura apprehenditur in pluribus; per iſtam prædicatur de pluribus, ergo *eſſe in* præcedit *dici de* in omni prædicatione, Item in prædicatione formali prædicatum debet aliqua identitate identificari cum ſubjecto, ſed natura ſecluſo opere intellectus non identificatur ſingulis individuis, ſed illi ſoli, cujus eſt propria; ergo neceſſe eſt, quod intellectus aliquam machinetur unitatem, ſecundùm quam cum ſingularibus identificetur, ut proximè poſſit de quolibet prædicari.

Secundò principaliter prob. concluſ. ſi daretur natura communis una per inexiſtentiam à parte rei, ſicut datur per indifferentiam negativam, proculdubio daretur univerſale à parte rei in actu, haberet enim ſimul, & ſemel, & unitatem, & communitatem poſitivam in multis, quæ duo ſufficiunt ad conſtitutionem univerſalis in actu, ſed natura Petri cum ſua unitate formali in ipſo exiſtens redditur communis poſitivè multis eo ipſo, quod conſideratur, ut contracta non ad ſolum Petrum, ſed ab omnibus individuis ſimul, ita quod non ſit propria alicujus, ſed omnium indifferenter, ergo per hanc ſimplicem apprehenſionem naturæ in pluribus ſimul habetur univerſale in actu, abſque quod natura affirmetur de hoc, & illo individuo, quia ut dicebamus, hoc pertinet ad ſecundam intellectus operationem.

Tertiò probatur, quia natura divina eſt actu communis poſitivè pluribus perſonis, non poteſt autem dici univerſalis, non quia de illis non prædicetur prædicatione dicente, hoc eſt hoc, ſed ſolùm quia eſt una numero in illis abſque ulla ſui diviſione, & multiplicatione, ut Scot. notat 1.d.8.q.3. in fine cum cœteris Theologis, quod ſi eſſet quod eſset una in tribus aliqua unitate minori, quã ſit numeralis ſanè una in illis tribus cum aliqua ſui diviſione, ſaltem numeralis, ita eſſet univerſalis in actu, etiamſi non conciperetur actu, vel potentia prædicari de illis, ergo unitas naturæ in multis per inexiſtentiam, quæ ſit minor unitate numerali, cum communitate poſitiva ſufficit ad conſtitutionem univerſalis in actu.

41 Quartò tandem oſtenditur evidenti ratione, univerſale prædicari, vel prædicabile eſſe de pluribus aliud non eſt, quam ut ſuperius enunciari, vel enunciabile eſſe de illis, ut de inferioribus, at inferiora non ſunt, niſi per incluſionem ſuperioris in illis, ergo *eſſe in* ſemper pręcedit *dici de*. Dices quod ſicut ſuperius in ratione ſuperioris intelligitur eo ipſo quod concipitur potens eſſe in inferioribus, etiamſi non ſit actu incluſum, ſic è contra inferiora intelliguntur eſſe talia, eo ipſo quod concipiuntur includere poſſe ſuperius, eſtò actu non includant; & ideò actualis incluſio ſuperioris non eſt neceſſaria ad conſtituendam formalitatem inferioris. Contra, neque argumentum contendit probare modò eſſe neceſſariam actualem incluſionem ſuperioris ad conſtituendam formalitatem inferioris, ſed ſolum probare intendit *eſſe in* ſemper præcedere *dici de*, ſi uniformiter ſumantur, undè dato, quod inferiora talia dicantur per ſolam incluſionem poſſibilem ſuperioris in eis, & actualis neceſſaria non ſit, adhuc tamen habemus, quod *eſſe in* aptitudinale præcedit *dici de* aptitudinale, ſicut actuale, præcedit actuale, quia inferiora non ſunt, niſi ſuperius intelligatur poſſe in eis includi, ſed prædicabilitas univerſalis non eſt, niſi de inferioribus, ergo *dici de* ſemper neceſsariò præſupponit *eſſe in* uniformiter ſumpta.

42 Reſtat igitur ex dictis, quod *dici de* ſit paſſio, nam quando ſunt aliqua duo attributa, quę eidem rei conveniunt, ſi unum eſt cauſa alterius, non poteſt id, quod eſt cauſa, eſse paſſio ſubſequens illud, cujus eſt cauſa, ſed potius è contra, ſed eſse in multis, & prædicari de multis conveniunt univerſali, & primum eſt cauſa ſecundi, ut hucuſque probatum eſt, ideò enim homo prædicatur dè pluribus, quia eſt in pluribus; ſecunda enim operatio, per quam fit illa prædicatio, ſupponit primam, qua hoc apprehenditur in illo abſque ulla affirmatione, ergo *eſſe in multis* erit eſsentia, & *dici de* erit paſſio. Confirm. quod ſupponit eſsentiam rei adæquatam, ſed adhuc neceſſariò ſequitur illam, eſt paſſio ejus, at poſse prædicari de multis ſupponit adæquatam Univerſalis eſsentiam jam conſtitutam per *eſſe in* rationis, & adhuc neceſſariò convenit ipſi, ergo eſt proprietas ejus. Dum verò dicimus paſſionem univerſalis eſse poſse predicari de pluribus, intelligendum eſt verè affirmativè, & directè, ſivè eſsentialiter, ſivè accidentaliter, ſivè in quid, ſivè in quale, ſivè neceſsario, ſivè contingenter. Ratio eſt, quia omne, quod eſt in alio, verè, affirmativè, & directè poteſt prędicari de illo, verè quidem, & affirmativè, quia reperitur in illo, directè etiam, quia directa predicatio illa eſt, in qua prædicatum aliquo modo recipitur in ſubjecto propoſitionis, ut hæc, homo eſt animal, nam animal recipitur in homine, ut pars materialis eſsentię ipſius, ſicut è contra illa dicitur indirecta, in qua potius ſubjectum includitur in prędicato, ut animal eſt homo, undè hęc dicitur innaturalis, & illa naturalis, ut declaratum eſt 2.p. Inſtit. tr. 1. c. 3. cum ergo univerſale ſit in multis, verè, affirmativè, & directè poteſt, & debet prædicari de illis. Debet autem ſic prędicari abſtrahendo ab illis determinatis modis prędicandi eſsentialiter, vel accidentaliter, in quid, vel in quale, neceſsariò, vel contingenter, quia ex quinque univerſalibus infrà enumerandis quędam conveniunt inferioribus neceſsariò, ſcilicet; genus, ſpecies, differentia, & proprium aliud verò contingenter, ſcilicet, accidens. Item quædam prędicantur intra eſsentiam, ut prima tria; quędam extra, ut ultima duo. Rurſus quędam prędicantur in quid, nempè non per modum alteri inhęrentis, ſed per modum per ſe exiſtentis, & quaſi aliud ſuſtentantis, ut genus, & ſpecies; alia verò in quale, ſcilicet, per modum alteri adhęrentis, & ex his quoddam prędicatur in quale eſſentiale, ut differentia, alia verò in quale accidentale, ut proprium, & accidens. Debet tandem poſse de omnibus prędicari, nedum ſucceſſivè, & diſiunctim, ſed etiam ſimul, & conjunctim, nam homo in ratione univerſalis poteſt ſimul dici de Petro, & Paulo, ac cœteris individuis, undè dicebat Porphirius, quod participatione ſpeciei plures homines ſunt unus homo, non quidem à parte rei, ſed per intellectum; ratio hujus eſt, quia univerſale habet indifferentiã poſitivam, ſecundùm quam poteſt deſcendere ad plura ſimul, & conſequenter de omnibus pari modo prædicari, quia *dici de* proportionatur *eſſe in*.

43 Contra allatam doctrinam ſolet obiici. Primò auctoritate Porph. definientis univerſalia per prędicari de multis, non autem per *eſſe in*; ac etiam Scot. q. 15. univerſ. §. *Dicendum*, ubi docet rationem univerſalis eſſe *dici de*, & ſufficientiam univerſalium aſſignat per *dici de* quod etiam probat hac ratione, quia in quid, & in quale ſunt differę-

tiæ eſſentiales dividentes univerſale in communi, & conſtituentes quinque univerſalia, ſed in quid, & in quale dividunt, & contrahunt prædicari de pluribus, ut conſtat ex definitionibus prædicabilium, ergo prædicabilitas eſt ratio univerſalis. Deindè obiicitur ratione. Tum quia tunc univerſale concipitur in ordine ad multa, cum cognoſcitur convenire multis, ſed hoc fit per prædicationem, ergo, &c. Tum etiam, quia ut paſſim Dialectici docent, & ipſe Scot. q.14.univ. hoc intereſt inter *dici de*, & *eſſe in*, quod *dici de* per ſe competit ſecundis intentionibus, rebus verò per accidens, è contra verò *eſſe in* rebus per ſe competit, & ſecundis intentionibus per accidens, ergo cum univerſale ſit ſecunda intentio, ejus ratio erit *dici de*, non *eſſe in*. Tum tandem, quia univerſale Logicum, ut à Metaphyſico ſecernitur, dicitur univerſale in prædicando, & metaphyſicum in eſſendo, ergo *eſſe in* eſt ratio iſtius, & *dici de* illius.

44 Reſp. primò falſum eſſe omnia univerſalia definiri per *dici de*, quia proprium, & accidens definiuntur per *eſſe in*, ut videbimus diſp. ſeq. Deindè non tantum per *dici de*, ſed per ipſum actum prædicandi definitur genus, & ſpecies, & tamen certum eſt actualem prædicationē non eſſe de eſſentia univerſalis, imò nec ejus proprietatem, ſed accidens commune, ſicut actus ridendi in homine, ut art. ſeq. non igitur quia per *dici de* ſolent univerſalia deſcribi, & eorum ſufficientia aſſignari, inferre debemus eſſe de eſſentia, quia, & ipſe Scotus non tantùm q.12.& 19. univerſ. ſed etiam quæſt. illa 15. ingenuè fatetur in quid, & in quale prædicari non eſſe per ſe differentias univerſalis, ſed potius modos, qui inquantum important conceptus contrahentes, dicens quale, poſſunt appellari differentiæ. Ratio autem, cur ita factum ſit, eſt, quia tractatus de univerſalibus inventus eſt, ut ritè cognoſcentes terminos ſimplices abſque errore poſſemus eos adinvicem conjungere ſecundùm debitam ſubjectionem, & prædicationem; undè cùm univerſalia deſerviant proximè ad benè enunciandum terminos communes de particularibus, hac de cauſa per *dici de* fuerunt à Porph. deſcripto, & per *dici de* eorum ſufficientia tradita, & demum univerſale logicum hac ratione conſuevit appellari univerſale in prædicando, ut ideò verum ſit univerſale in Logica potius conſiderari ſub ratione prædicabilis, quàm univerſalis, undè & illæ quinque ſpecies univerſalis ſolent potius prædicabilia nuncupari, quàm univerſalia.

Ad 1. rationem neg. min. poteſt enim univerſale, ut q. ſeq. dicemus, cognoſci convenire multis etiam per primam operationem, quando nempè per ſimplicem apprehenſionem concipitur in multis actualiter, vel ſaltem aptitudine, Ad 2. Doctor ibi ait *eſſe* convenire per ſe rei, & per accidens intentioni, non autem loquitur de *eſſe in*, & quando etiam de ipſo loqueretur, intelligendum eſſet de *eſſe in* reali, hoc enim per accidens convenit intentionibus ſecundis, quatenus fundantur in primis. Ad 3. univerſale metaphyſicum dicitur univerſale in eſſendo, loquendo de *eſſe in* reali, per quod non excluditur, quod logicum nequeat dici univerſale in eſſendo, loquendo de *eſſe in* rationis, tamen ne equivocatio contingeret in vocabulo, & etiam ob rationem nuper adductam univerſale logicum in communi uſu loquendi univerſale in prædicando appellari conſuevit, & per prædicabilitatem à metaphyſico diſtingui.

ARTICULUS III.

Eſſe in actu, & aptitudine conſtituit univerſale. dici de *aptitudine tantum eſt paſſio*.

45 Dicimus, *eſſe in multis* ſpectare ad univerſalis eſſentiam, nedum ut dicit aptitudinem, ſed etiam, ut dicit actum, *dici* vero *de multis* eſſe paſſionem tantùm, ut dicit aptitudinem. Concluſio tres habet partes, & quoad omnes colligitur ex Scoto, & probatur. Et quidem primò, quòd aptitudo proxima ad eſſendum in multis ſimul, & conjunctim ſufficiat ad conſtituendum univerſale in actu, eſt communis opinio, & eam manifeſtè tradidit Doctor loc. ſepè cit. dum ait indifferentiam proximam ad eſſendum in multis ſimul complere univerſale, probatur ex Ariſt. qui 7. Met. 45. definivit, univerſale per aptitudinem dicens eſſe illud, *quod aptum eſt, ut pluribus inſit*. Nec valet cum quibuſdam reſpondere, ibi definiri univerſale metaphyſicum, & fundamentale; quia, ut notat Doctor in eum textum, & cœteri Expoſitores, loquitur de univerſali formali, & in actu; Probatur etiam ratione, quia per univerſale in actu illud intelligitur, quòd eſt commune, vel ſaltem communicabile multis cum ſui diviſione, remanente tamen adhuc aliqua ejus unitate ſed aptitudo proxima, & indifferentia poſitiva conſtituit naturam in tali ſtatu, quem utique non habet à parte rei, quia licèt, ut ait Doct. natura à parte rei ſit ita communis, ut ei intrinſecè non repugnet eſſe ſub alia ſingularitare ab ea, ſub qua eſt, diſiunctim, non tamen eſt ita communis, ut poſſit eſſe in multis ſimul ergo talis aptitudo ſufficit ad conſtituendum univerſale in actu. Confirm. quia quouſque manet natura conjuncta hæcceitati, nequit dici univerſalis, quia ut ſic non eſt omnibus commnnicabilis, at redditur talis eo ipſo, quod à differentia individuali per intellectum ſecernitur, ut indifferenter comparatur ad omnia individua, ut eis communicabilis, ergo &c. Præterea actuali communicationi rationis, qua una per inexiſtentiam concipitur in multis cum ſola diviſione numerali correſpondere debet potentia, ſeu aptitudo proportionata, ergo ſi actualis communicatio conſtituit univerſale in actu ſecundo, ac velut in exercitio; aptitudo, & potentia illi correſpondens conſtituet univeſale velut in actu primo.

46 Negat Blanc. diſp. 2. quæſt. 2. in natura abſtracta talem aptitudinem, quia in natura, antequam actu referatur ad inferiora, à quibus eſt abſtracta, ſolum ſupponitur entitas naturæ, & denominatio extrinſeca, à qua denominatur cognita cum excluſione hæcceitatum; atqui neque entitas naturæ eſt talis potentia, ſic enim eſſet potentia realis, cum entitas naturæ ſit realis, neque ipſa denominatio extrinſeca, nam ab ea ſolum cognita denominatur, non vero apta ad eſſendum in multis, ergo talis aptitudo rationis non eſt admittenda in natura abſtracta, ſed ad ſummum non repugnantia. At exilis eſt hæc ſolutio, nam quando nil aliud ſuppeteret, dicemus illam non repugnantiam ex intrinſeca ratione naturæ procedentem quando non eſt impedita conſortio hæcceitatis, quomodo ſe habet in ſtatu præciſionis objectivæ, concipià nobis per modum cujuſdam aptitudinis proximæ, & poſitivæ indifferentiæ ad eſſendum in multis ſimul. Et ſanè non videtur ullo modo negari poſſe univerſale in actu conſtitutum per ſolam aptitudinem rationis ad eſſendum in multis per diviſionem differentiarum, nam genus, & ſpecies, ut tota quædam poteſtativa, & per differentias in plures partes ſubjectivas eiuſdem nominis, & rationis diviſibilia, præcedunt, & differentias diviſivas, & inferiora conſtituta, quia univerſalia ſunt priora natura particularibus, & proculdubio in illo priori antecedenter ad contractionem, & diviſionem ſunt univerſalia in actu, ergo &c.

47 Secundò, quod etiam univerſalitas conſiſtat cum actuali communicatione ipſius univerſalis, colligitur ex Scot. loc. cit. ubi vult univerſale in actu dici, dum eſt in potētia proxima, ut prædicetur de multis ſimul, ſed numquam eſt in potentia magis propinqua ad ſic prædicandum, niſi quando actu concipitur unum in multis, tunc enim immediatè poteſt ſequi talis prædicatio, nec unquam fieri poteſt talis prædicatio, niſi prius natura concipiatur, nedum apta, ſed etiam actu exiſtens in pluribus, idem expreſſius habet 4.d.43.q.2. F. dicens univerſale eſſe *ſimul dicibile de omnibus ſingularibus, in quibus ſalvatur*, vult ergo univerſale in actu etiam ſalvari in ſingularibus poſt actualem communicationem, & quamvis hoc aſſertum ſit contra communem, quæ reponit totam rationem univerſalis in actu in ſola aptitudine ad eſſendum in multis, tamen viri graves illud recipiunt Blanc. loc. cit. Cœleſt. diſp. 3. univerſ. ſect. 3. ita etiam loqui videntur Fuentes ſupra cit. & Meuriſſe, dum ait univerſale in actu fieri per actualem collationem ejus cum ſuis inferioribus: fulcitur quoque auctoritate expreſſa Ariſt. qui 1. Poſt. 25. & lib. 2. in fine volens univerſale in actu definire, illud exprimit per actum, non per aptitudinem, ut per hoc indicaret, nedum cum aptitudine, ſed etiam cum actu ipſo eſſendi in multis conſiſtere univerſalitatem; ac etiam ſolidiſſimis rationibus, quæ deducuntur ex dictis art. 1. contra Suarez, nam proprium eſt naturæ nniverſalis eſſe prædicabilem de multis in ratione univerſalis, ergo actualis prædicatio de multis, quæ fit, vel fundatur in actuali communicatione naturæ per intellectum ad illa multa ſimul, non tollit univerſalitatem; tum quia actus non deſtruit aptitudinem ad ipſum, ut riſus riſibilitatem, imò potius perficit, & ponit in actu ſecundò; tum quia nulla alioqui daretur actualis prædicatio univerſalis de ſuis ſingularibus; & certè in hac prædicatione *Petrus eſt homo*, videmus ly *homo* manere in ſua univerſalitate, quia non ſupponit ſuppoſitione ſingulari ſed communi, aliàs eſſet ſenſus, *Petrus hic eſt homo*, & ſic numquam prædicaretur de Petro aliquod ſibi commune cum Paulo in natura, ergo univerſalitas conſiſtit cum ipſo actu eſſendi, in multis, & non cum aptitudine tantum. Conf. quia naturam eſſe in pluribus actu communicatam per intellectum ſub eadem entitate, ac unitate formali cum ſola diviſione materiali, ſeu numerali eſt actus ſecundus naturę conſideratæ ſecundùm eſſe præciſum ab indivi uis à parte rei; itaquod natura ſub tali præciſione, ac indifferētia poſitiva ſit veluti in actu primo reſpectu actus exiſtendi in pluribus, & per talem poſtea actum non deſtruatur, ſed potius exerceatur naturæ univerſalitas.

48 Nec valet conſueta Adverſariorum reſponſio naturam, dum eſt in inferioribus definire eſſe univerſalem, quia amittit unitatem, quā habebat in ſtatu ptæciſionis objectivæ, eo quod dividatur in plura ejuſdem nominis, & rationis. Non valet, quia dividitur ſolùm ſecundùm eſſe materiale, & numericum, non verò ſecundùm proprium eſſe formale, quia una, & eadem ſibi correſpondet formalis, unitas, ut eſt in omnibus inferioribus adæquate, undè valdè diverſus eſt ſtatus naturę, ut extat in individuis à parte rei diffuſa, ab eo, quo concipitur in eiſdem per intellectum, dum facta eſt univerſalis, nam in illo primo ſtatu ita dividitur, ut diviſio redundet etiam in ipſammet formalem naturæ unitatem, itaquod natura in ſtatu realis contractionis eſto habeat ſuam unitatem formalem, non tamen quæ ſit eadem in omnibus individuis, ſed propria uniuſcujuſque, quia, ſcilicet, in ipſis multiplicatur natura, & conſequenter etiā unitas naturæ undè in tali ſtatu Petrus, & Paulus non ſunt unus homo, ſed plures homines ob pluralitatem humanitatū; at in altero ſtatu contradictionis per intellectū diviſio non redundat in unitatem formalem naturæ, ſed ſimpliciter ſiſtit intra latitudinem hęc eitatum, & ideò natura in tali ſtatu contractionis remanet una formaliter in omnibus individuis, & ſolum extrinſecè multiplicatur numeraliter, undè, & in tali ſtatu ob eandem naturæ unitatem in omnibus Petrus, & & Paulus dici poſſunt unus homo eo modo, quo Porph. dicebat omnes homines participatione ſpeciei eſſe unum hominem. Ratio hujus diverſitatis eſt, quia aptitudini reſpondere debet actus ei proportionatus, cùm igitur aptitudo, quam habet natura à parte rei ad eſſendum in multis, ſit remota, & ad plura diſiunctim, conſequenter ita debet ad actum reduci, ut à parte rei ſit in uno ſolo individuo cum ſua unitate formali, & non in aliis; cum autem aptitudo, quàm habet natura in ſtatu præciſionis objectivæ, ad eſſendum in multis, ſit proxima, & ad plura conjunctim; ut reducatur ad actum ei proportionatum, debet aſſignari una, & eadem natura per inexiſtentiam in omnibus, & ſingulis, ita quod unitas formalis eius illi correſpondeat, ut eſt in omnibus individuis adæquatè.

49 Deindè argumentum noſtrum non loquitur de illa unitate importata per indiviſionem in plura ejuſdem rationis, quam natura acquirit ex vi præciſionis objectivæ, hanc enim utique concedimus diſſolvi eo ipſo, quod dividitur, & ad inferiora contrahitur, ſivè realiter, ſivè per intellectum, ut loc. cit. dicebamus, nam talis unitas eſt prorſus incompoſſibilis cum differentiis, cum ex ſuo conceptu dicat negationem actualis conjunctionis cum eis, ſed loquitur de unitate formali, quæ ſequitur naturam, ut eſt totum quoddam actuale, & eſſentiale, & de eſſe, quod eſſentialiter dicit, & per prædicationem tribuitur individuis, modò idem predicatum objectivè ſumptum ita intellectus tribuit uni individuo, ut tribuat etiam alteri ergo licèt per diviſionem, & contractionem ad inferiora diſſolvatur unitas ejus; quæ ipſum ſequebatur ante diviſionem in ratione totius potentialis, adhuc tamen etiam poſt diviſionem perſeverat unitas, quæ ipſum ſequebatur in ratione totius eſſentialis.

50 Tertiò tandem, quòd *dici de multis* ſit paſſio uuiverſalis, tantùm ut dicit aptitudinem, non actum, docet Doct. 7. Met. 45. dum ait actum ipſum prædicandi accidere univerſali, quod etiam manifeſta ratione convincitur, quando homo v. g. de uno ſolo prædicatur dicendo *Petrus eſt homo*, ſanè prædicatur adhuc ut univerſale, quia non ſupponit ſuppoſitione ſingulari, ſed communi, ut ſupra dicebamus, id autem non habet ex vi actualis iſtius prædicationis, imò ex vi illius eſtraneatur relatio univerſalis, ut notat Doct. q. 16. univerſ. in ſol. ad 8. quia ex vi illius applicatur uni ſingulari tantùm, non ad plura, ſed præciſè id habet ex vi prædicationis aptitudinalis, nam eſtò ex vi actualis ad unum tantùm ſingulare maneat coarctatum, tamen ex vi aptitudinalis manet adhuc illimitatum ad plura, ergo *dici de* eſt paſſio univerſalis, ut dicit aptitudinem, non actum. Dices ſaltem actu prędicari de pluribus poſſe poni paſſionem. Neque hoc benè diceretur, quia ex vi actualis prædicationis univerſale non magis applicatur ad plura, quàm ad unum ſolùm, ſed ad utrumque manet indifferens, at ex vi aptitudinalis neceſſariò extenditur ad plura. Confirm. id etiam, quia univerſale in actu aptum eſt proximè, & immediatè prædicari de multis, hæc autem aptitudo non competit ei in primo modo, ut probatum eſt, ergo in ſecundo; atque ita hæc aptitudo prædicandi, ſeu prædicabilitas de multis erit paſſio univerſalis, actualis verò prædicatio, ſivè ſignata, ſivè exercita erit exercitium illius paſſionis, ut eſt ridere riſibilitatis.

51 In oppoſitum obiicitur 1. probando *eſſe in* conſtituere univerſale, ut dicit ipſum actum eſſendi in multis præciſè, non autem aptitudinem, quia arguit Blanc. cit. univerſale metaphyſicum tunc tale fit, quando actu cognoſcitur natura ſine indifferentiis inferiorum, ergo univerſale logicum tunc fiet tale, quando actu comparatur ad inferiora, atque adeò ſicut univerſum metaphyſicum non conſtituitur per aptitudinalem abſtractionem, ſed per actualem, ita neque logicum per aptitudinalem comparationem, ſed per actualem; undè ſicut univerſum metaphyſicum, ut optimè definiatur, debet definiri unum actu à multis abſtractum per rationem, ita pariter, ut optimè definiatur univerſum logicum; erit definiendum unum actu in multis per rationem. Deindè univerſum logicum conſtituitur tale per actualem relationem ad multa, non aliter, ac album conſtituitur tale per actualem albedinem, atqui album definitur ſubjectum actu affectum albedine, non autem potens illa afficere, ergo pariter univerſum logicum erit natura actu affecta relatione ad multa, tunc ſic, non poteſt concipi natura actu relata, quin concipiatur actu in multis, ergo non poteſt concipi univerſa logicè, quin concipiatur una actu in multis, & conſequenter univerſum logicum definietur unum actu in multis ſecundùm rationem. Demum opinio Blanc. ſic confirmari poteſt, univerſalitas eſt relatio rationis ad plura inferiora, in quibus eſt natura univerſali, & de quibus prædicabilis eſt, neceſſe eſt ergo, quòd ſi illa plura non ſunt à parte rei, ſaltem per intellectum accipiant eſſe, quia relatio nequit eſſe, vel concipi ſine extremis, undè illa plura, quæ à parte rei ſunt poſſibilia, dum fit univerſale, ſunt in actu per conſiderationem, ergo univerſum logicum eſſentialiter reſpicit plura, in quibus actu ſit, & non aptitudine tantùm.

52 Reſp. hæc omnia argumenta in æquivoco laborare, concedimus enim univerſale logicum fieri per actualem comparationem ad inferiora, non autem aptitudinalem; hæc tamen actualis comparatio univerſalis non fit ſemper ad inferiora, in quibus actu conſideretur incluſum, ſed interdum in quibus conſideratur aptum includi, quare actualiter cadit utique ſemper ſupra comparationem, non autem ſemper ſupra incluſionem, argumenta autem ita procedunt, ac ſi negaremus actualitatem etiam in comparatione, & ex actualitate in comparatione contendunt inferre actualitatem etiam in incluſione, quòd falsò deducitur, nam ante actualem incluſionem ipſa inferiora ſunt, ut potentia includere, inquantum inferiora, ſicut ipſū ſuperius, ut potens includi, & ſic terminant relationem ſuperioris, & univerſalis, antequam conſideretur actualis incluſio in multis. Dices; inferiora non eſſe, niſi per actualem incluſionem ſuperioris; atque ideo non terminare relationem illius in ratione univerſalis niſi per *eſſe in* actuale. Negatur aſſumptum, ſicut enim actu eſt aliquid ſuperius, non tantùm quando actu includitur in pluribus, ſed etiam quando ei convenit aptitudo, ut ſit, & includatur in multis, quia ad formalitatem ſuperioris non eſt neceſſaria actualis incluſio in inferioribus, ſed ſufficit etiam potentialis; ita inferiora ſunt actu talia, non tantùm quando actu includunt ſuperius, ſed etiam quando conſiderantur, quod actus ei convenit poſſe includere, & contrahere ſuperius, ex quo patet quid dicendum ſit ad ſingula argumenta, & hæc doctrina expreſsè habetur à Doctore queſt. 18. univerſ. in corpore quæſt. verſ. *Item ſi aliquid*.

53 Secundò obiicitur è contra probando *eſſe in* conſtituere univerſale, ut dicit aptitudinem tantùm, non verò actum, quia ſic paſſim Scotiſtæ docent ex Doct. cit. ut natura ſit univerſalis, requiritur indeterminatio poſitiva, ſeu contraria, ſed hanc indeterminationem non habet natura eo ipſo, quod ponitur contracta, ſivè id ſit a parte rei, ſivè per intellectum, ergo univerſalitas repugnat cum actu eſſendi in multis, quia hic eſt ſtatus contractionis. Tum 2. quia quamvis natura de ſe indifferens ſit ad ſingularitatem, & univerſalitatem diſiunctim, conjunctim tamen hæc duo in natura repugnant, ſed ſtatus contradictionis eſt ſtatus ſingularitatis, ergo repugnat ei univerſalitas in tali ſtatu. Tem 3. univerſale formaliter ita habet indeterminationem ad plura, ut ſit incapax determinationis ad unum, at natura in ſtatu contractionis eſt determinata ad unum per differentiam contrahentem, ergo non eſt univerſalis. Tum 4. natura contracta non prædicatur, ut indifferens, ad indeterminata, ſed ut plicata iſti individuo, de quo prædicatur, & ut cum illo, alioquin verè non prædicaretur, ergo non manet univerſalis, remota enim indifferentia tota univerſalitas ruit. Tum tandem natura non habet univerſalitatem, niſi in ſuppoſitione ſimplici: nam quando dicitur *homo eſt ſpecies*, *homo eſt univerſalis*, ly homo ſupponit ſimpliciter, ita quod non deſcendit ad ſuppoſita ſub formalitate ſpeciei, & univerſalis, ſed quando per actualem contractionem prædicatur actu de individuis, non habet ſuppoſitionem ſimplicem, ſed perſonalem, verificatur enim de perſonis, & individuis, ergo in actuali prædicatione non habet univerſalitatem.

54 Reſp. hæc pariter argumenta in æquivoco laborare, ita enim loquuntur de natura contracta per intellectum, ad actu eſſendum in multis, ac de natura contracta à parte rei, cum tamen ambo hi ſtatus contractionis ſint inter ſe valdè diverſi; quando enim natura contrahitur à parte rei, cum una, & eadem nequeat eſſe ſimul, & ſemel in pluribus, determinatur ad unum, & ſit illi propria, atque ideò in ſtatu realis contractionis repugnat illi univerſalitas; quando verò contrahitur per intellectum, cum ut ſic objectivè conſiderata non repugnet una, & eadem in pluribus cum ſola diverſitate numerali, tunc non conſideratur, ut contracta ab uno ſolo, ſed ab omnibus inferioribus ſimul, & ſemel, ita quod licèt hoc, & illud conſtituat, nequit tamen dici ad unum determinata, aut alicujus propria, quia indifferenter omnia reſpicit, & omnia conſtituit, & ideò licèt per contractionem realem amittat natura indifferentiam poſitivam, & indeterminationem contrariam, non tamen per contractionem rationis, quæ fit æqualiter ad omnia inferiora perſeverante unitate formali ejuſdem naturæ in omnibus conceptæ; ex quo patet quid dicendum ad ſingula argumenta, nam ad prima tria vera eſt minor de natura contracta à parte rei, falſa de ipſamet contracta per intellectum. Ad 4. eſtò ex ei actualis prædicationis maneat univerſale applicatum ad unam, adhuc tamen ex vi aptitudinalis remanet ad alia indifferens, & ideò retinet univerſalitatem, unde dum dicimus *Petrus eſt homo*, ly homo non amittit univerſalitatem, ut enim eam amitteret, opus eſſet conceptum communem mutari in ſingularem. Ad ult. falſa eſt major, quia natura retinet univerſalitatem etiam in ſuppoſitione abſoluta, ſub qua poteſt etiam ad individua deſcendere, & ideò falſa eſt quoque minor, quod quotieſcumque natura de individuis prædicatur, ſi ſuppoſitio perſonalis, ut conſtat ex dictis Inſt. tr. 1. c. 10.

55 Tertiò tandem obiicitur, ad probandum *dici de* eſſe paſſionem univerſalis; ut dicit actum, non verò aptitudinem, quia paſſio proportionata univerſali debet eſſe rationis, non realis, at ſola actualis prædicatio eſt relatio rationis, prædicabilitas verò eſt realis, cum talis aptitudo competat naturæ etiam à parte rei, ergo, &c. Reſp. naturam eſſe prædicabilem de multis, poſſe dupliciter intelligi, vel fundamentaliter, & remotè, & ſic eſt quid reale, neque hoc modo eſt paſſio univerſalis; vel formaliter proximè, & immediatè, & ſic eſt quid rationis, & paſſio univerſalis, vide rationem hujus in Doct. cit. H. Dices nulla datur relatio rationis aptitudinalis, ſed quælibet eſt actualis, cum ambo extrema habeant actualem exiſtentiam objectivam, ergo, &c. Reſp. quicquid dicat Braſavul. q. 18. negatur aſſumptum, nam ſuo modo dantur aptitudines rationis, poſſuntque ſuperius, & inferius invicem actu conferri in ratione ſubiicibilis, & prædicabilis, non verò in ratione actu ſubjecti, & prædicati, & in hoc ſenſu collatio eorum erit actualis, ſed relatio aptitudinalis.

56 Explicata Univerſali eſſentia, facilè eſt colligere germanam univerſalis definitionem, quod ſcilicet, ſit *Unum in multis cum ſui multiplicatione, diviſione*, ac veram ejus intelligentiam, quæ talis eſt, quod per ly *unum* intelligere debemus unitatem rationis, per quod excluduntur æquivoca habentia ſolùm unitatem nominis, & analoga, quando ſunt cum æquivocatione conjuncta, quia de ratione univerſalis eſt, ut ſic prædicatum univocum de ſuis inferioribus, ideſt habens rationem in ſe unam, quomodocunque hæc inferioribus conveniat, ſive eſſentialiter, ſive accidentaliter, dantur enim, ut videbimus infra univerſalia nedum eſſentialia, ſed etiam accidentalia; & ratio hujus eſt, quia cum de ratione univerſalis ſit, quòd poſſit eſſe in multis, niſi dicere rationem unam, ſecundùm quam repe-

reperiatur in illis, jam non eſſet in multis, ſed una ratio eſſet in uno, & alia in alio; ly *in multis* indicat, quod unitas univerſalis non debet eſſe numerica, ſed communis; tum quia univocatio propriè ſpectat ad terminum communem; tum quia univerſale directè opponitur ſingulari: quod adhuc magis declaratur per particulam à nobis additam ad majorem expreſſionem *cum ſui multiplicatione, & diviſione*, per quam ſignificatur naturam univerſale debere quidem pluribus communicari, ſed cum ſui multiplicitate, ac diviſione numerali, ita quòd eſto ratione ejuſdem naturæ univerſalis formaliter, & eſſentialiter indiviſe poſſint humana individua dici unus homo in communi, ut ajebat Porph. toties cit. ratione tamen diviſionis numeralis etiam in ipſam naturam redundantis poſſunt quoque dici non tantùm plura individua, ſed etiam plures homines. Ex quo ſequitur, ut docet Doctor hìc ſub I, & omnes alii advertunt naturam divinam, eſto de facto ſit tribus perſonis communicata, dici non poſſe univerſalem, quia non eſt communicata cum multiplicitate numerali, ſed una, & eadem numero eſt in omnibus tribus ſuppoſitis divinis, qua etiam ratione neque forma eadem numero, ſi poneretur à Deo per replicationem in pluribus ſubjectis, acquiret univerſalitatem, quia in eis non eſſet cum ſui multitudine numerali.

57 Facile etiam eſt ex dictis ſatisfacere quæſtionibus à Porph. excitatis de univerſalibus in ſuo procem. Si enim primò quæratur, an univerſalia ſint in rebus, vel potius in intellectu, ideſt an ſint entia realia, vel rationis? Reſp. ſi materialiter ſumantur, ſcilicet, pro naturis, quæ denominantur univerſales, ſunt in rebus, ſeu entia realia; ſi vero formaliter ſumantur, ſunt entia rationis, & tantùm objectivè in intellectu. Advertendum tamen eſt univerſale etiam materialiter ſumptum poſſe interdum eſſe ens rationis, cum enim una ſecunda intentio poſſit ſuper aliam fundari ex dictis diſp. 3. q. 8. art. 2. poterit univerſalitatis ipſa applicari etiam entibus rationis, & ita evenit, cum ētia rationis ad inſtar realium à ſuis inferioribus abſtrahuntur, & iterum ad ipſa comparantur, undè univerſale dicimus eſſe genus ad quinque univerſalia, ut infra. Si ſecundò quæratur, an univerſalia ſint corporea, vel incorporea? Reſp. formaliter ſumpta, nec corporea eſſe, nec incorporea, cum ita non ſint, niſi quædam ſecundæ intentiones huic, vel illi naturæ affixæ, materialiter verò, quia ratio univerſalis, non limitatur ad naturas corporeas, vel incorporeas, conſequenter, & corporea, & incorporea eſſe poſſunt, & etiam ab his abſtrahentia, quandoq; quidem per indifferentiam, quandoq; verò etiam per eſſentiam; quando natura, quæ denominatur univerſalis, eſt corporea, tunc univerſale corporeum eſt, ut homo reſpectu Petri, & Pauli; quando eſt ſpiritualis, tunc eſt incorporeum, ut angelica natura reſpectu Gabrielis, & Raphaelis; quando nec eſt corporea, nec incorporea formaliter, ſed utrumque permiſſivè, ut ſubſtantia, quæ eſt apex in primo prædicamento, tunc eſt abſtrahens ab utroque per indifferentiam, quia, & hoc, & illud eſſe poteſt, eſto neutrum ſit formaliter; quando tandem natura denominata eſt ens rationis, quod nec corporeum, nec incorporeum eſſe poteſt, cum hæ ſint indifferentiæ entis realis, tunc univerſale dicitur abſtrahens ab utroq; non per indifferentiam, ſed per eſſentiam, quia iſtæ negationes ei conveniunt eſſentialiter. Si tandem quæratur, an univerſalia ſint in ſingularibus, vel potius ab eiſdem ſeparata. Reſp. materialiter ſumpta eſſe in ſingularibus, formaliter verò accepta poſſunt aliquo modo dici ab eis ſeparata, quatenus univerſalitatis eſt ens rationis habens tantùm eſſe objectivum in intellectu: adhuc tamen etiam in iſto ſtatu dici poſſunt cum ſingularibus conjuncta per intellectum, quia conſtituuntur per eſſe in illis actu, vel aptitudine.

58 Eodem tandem modo aliis quibuſdam quæſitis de univerſalibus poteſt ſatisfieri; nam ſi quæratur, an ſint ſubſtantiæ, vel accidentia? Reſp. formaliter ſumpta, nec eſſe ſubſtantias, nec accidentia realia, dici tamen poſſe accidentia rationis, quatenus ſunt ſecundę intentiones, quæ ſunt relationes rationis; materialiter vero accepta, & ſubſtantias eſſe poſſe, & accidentia, & etiam ab his abſtrahentia, & intentio enim univerſalis fundari poteſt ſuper naturas ſubſtantiales, & accidentales, & ſuper formalitates etiam ab his abſtrahentes. Si quæratur an ſint ęterna, vel temporalia? Reſp. formaliter ſumpta non eſſe æterna, tamdiù enim ſunt, quamdiù ab intellectu fiunt; materialiter verò ſumpta, quantum ad exiſtentiam adhuc ęterna non ſunt, quia cum hanc habeant in ſingularibus, ad eorum corruptionem deſinunt; dicuntur ergo æterna quantum ad eſſentiam; tum quia non ſunt in potentia propinqua ad corruptionem, niſi ſint in eſſe exiſtentiæ, ut Doct. docet 3. d. 21. qu. un. G. tum quia quantum ad eſſe poſſibile ſemper talia fuerunt, & erunt, ut docet 1. d. 36. q. un. & d. 43. tum quia quantum ad prædicata complexa, quæ ab exiſtentia non pendent, ſemper talia fuerunt, & erunt, quia etiamſi non exiſterent ſingularia adhuc talia prædicata ſibi debita forent, deſtructis enim omnibus individuis humanæ, ſpeciei, verum adhuc eſſet dicere hominem eſſe animal rationale, ut docet 1. d. 3. q. 4. I. & K. quia verbum *eſt* in his propoſitionibus non dicit exiſtentiam extremorum, ſed neceſſariam connexionem inter illa. Sed dices, ſi univerſalia perpetua ſunt, certè alicubi permanere debent, at ſi nullum eſſet ſingulare, ubi erunt; Reſp. ex Doct. cit. nullibi actu erunt, ſed objectivè ſolùm in intellectu divino actu cognoſcente eis eſſe debita hujuſmodi prædicata, & cum his conjungi debere, quando ad extrà producatur in ſingularibus.

QUÆSTIO V.

Per quam operationem intellectus fiat univerſalis in actu.

59 Libenter abſtineremus ab hac quæſtione, eò quod tota animaſtica ſit, ſed quia multùm confert ad notitiam Univerſalis Logici, eam diſcutiemus non ex profeſſo, ſed ſolùm quantum patitur Logicum inſtitutum. Pro intelligentia tituli quæſt. ſupponendum eſt ex 3. de Anim. duplicem in nobis conſtitui intellectum, unum agentem, alterum paſſibilem, ſeu poſſibilem (ſivè formaliter, ſivè ſolùm ratione diſtinctos) cum enim cognitio ex potentia, & objecto generetur, ut fusè Doctor 1. d. 3. q. 7. & nequeat objectum materiale immediatè recipi in intellectu per ſuam entitatem, neceſſe fuit, ut in eo reciperetur per ſui ſpeciem; & ſimilitudinem intentionalem, undè dicebat Ariſt. quòd lapis non eſt in intellectu, ſed ſpecies lapidis, quæ eſt accidens quoddam gerens, vicem objecti, & illud repræſentans. Verùm licèt ſpecies ſenſibiles ab objectis externis totaliter imprimantur in ſenſibus, tam exterioribus, quàm interioribus, quia, & ipſæ ſunt adhuc materiales, & corporeæ, ideòque opus non ſit aliquo ſenſu agente, qui cum illis objectis ſpecies ſenſibiles comproducat, tamen quia ſpecies iſtæ non ſunt intellectui proportionatæ, utpotè qui eſt potentia merè ſpiritualis, ac proindè non receptivus ſpecierum, niſi prorſus immaterialium, ideò ultra intellectum paſſibilem, qui talis dicitur, quatenus eſt ſpecierum receptivus, fuit opus aliam conſtituere intellectivam facultatem, quæ ex ſpeciebus ſenſibilius ſpiritualem, ac, ut vocant intelligibilem ſpeciem eliceret, & intellectui paſſibili imprimeret, à quo munere producendi ſpecies intellectus agens eſt appellatus, de quo fusè Doctor 1. d. 3. q. 6. & quol. 15. quia objecta ſenſibilia non poſſunt ſeipſis producere ſpeciem ſpiritualem ſaltem totaliter.

60 Rurſus ex dictis diſp. præced. q. 4. art. 2. & q. 8. art. 1. recolendi ſunt varii actus, quos circa idem objectum poteſt habere intellectus poſſibilis: poteſt enim in primis habere actum abſolutum, quo ſupra rem abſolutè fertur non in ordine ad aliud ipſum conſiderando, qui etiam ſubdividitur in rectum, & reflexum, ut ibi dictum eſt; poteſt etiam habere actum collativum, quo rem aliquam, non in ſe, ſed in ordine ad aliam conſiderat, qui rurſus ſubdividitur, nam alter terminatur ad res, ut invicem comparatas in aliquo attributo eis conveniente ex natura rei in ſuo ordine, alter verò terminatur ad res, ut invicem comparatas in aliquo attributo rationis, & rurſus actus collativus tam primi, quam ſecundi generis duplex eſt, ſimplex, & compoſitus; ſimplex eſt, quo concipitur unum in ordine ad aliud ſine aliqua affirmatione, & ideo pertinet ad primam operationem, poteſt enim, & ipſa ſimplex apprehenſio eſſe comparativa, ut docet Scot. 2. d. 6. q. 1. ad 2. & benè declarat P. Cavel. q. 8. de Anim. n. 3. quomodo relationem ipſam ſemper apprehendimus; compoſitus verò eſt, quo intellectus ita unum ad aliud comparat, ut per actualem prædicationem unum de alio affirmet.

61 Quæſtio igitur ſupponit ad intellectum dumtaxat ſpectare univerſalis effectionem, ſenſus enim, quia eſt corpori affixus, nequit naturam attingere, niſi ſub conditionibus individuantibus temporis, loci, &c. ut dictum eſt q. 1. art. 2. in ſol. ad 2. ideòque univerſale efficere nequit, quod abſtrahit omninò ab his conditionibus. Nec alias poſſe efficere ſaltem tale univerſale, nempè ſenſibile, abſtrahendo quidditatem rerum ſenſibilium. Quia, & ipſa natura rerum ſenſibilium, ſi ſecundum ſe conſideretur non amplius eſt ſenſibilis, licèt ſit quidditas rei ſenſibilis, ratio eſt, quia ſenſibilitas nedum oritur ex tali quidditate, ſed etiam ex eo, quòd ſit immerſa cæteris conditionibus individuantibus, ut rectè advertit Paſqualig. cit. diſp. 19. ſect. 2. ubi de hac re agit ex profeſſo, ſupponit igitur quæſtio (ut dicebamus) ſolùm intellectum efficere univerſale, & quærit, cuius intellectus ſit hoc munus, num agentis, vel potius poſſibilis, quòd ſi ad poſſibilem pertinere dicatur, querit ulterius ex multis actibus, quibus ſe poteſt exercere circa aliquod objectum, quem adhibeat ad univerſale conficiendum.

62 Hinc variæ ſunt exortæ opiniones; Quidam enim aſſerunt hoc eſſe munus intellectus agentis, quia putant ipſum cum phantaſmate nedum ſpeciem intelligibilem ſingularis producere, verùm etiam ſpecies magis, & minus univerſalium, in quibus proindè natura relucet denudata à conditionibus individuantibus, ita Aver. 1. de Anim. com. 8. D. Thom. 1. p. q. 85. art. 1. Cajet. ibidem; & de ente, & eſſentia c. 4. q. 6. Sot. q. 2. univerſ. Zumel. 1. p. q. 13. art. 7. Maſius ſec. 2. q. 5. Flandria 3. Met. q. 3. art. 2. & alii Thomiſtæ quamplures, & ex noſtris Orbellus initio prædicabilium. Faber. 4. Met. q. 9. c. 4. citans Doctorem 1. d. 3. q. 6. Alii è contra volunt, hoc eſſe munus intellectus poſſibilis, ſed adhuc inter ſe diſcrepant, nam aſſerunt multi fieri ab intellectu poſſibili per actum abſolutum, quo naturam præſcindendo à ſuis inferioribus concipit quoad ſua prædicata quidditativa, quem proindè vocant actum abſtractivum, ſeu præciſivum intellectus poſſibilis, undè hæc ſecunda opinio parum differt à prima, quia utraque conſentit univerſale fieri per abſtractionem ab inferioribus, & ſolùm diſcrepant de potentia abſtrahente, hæc vult eſſe intellectum agentē, illa poſſibilem; ita defendunt Auctores cit. q. præc. qui ſtatuebant formalitatem univerſalis in abſoluto, & Capreol. 1. d. 8. q. 2. art. 3. Hæru c. 1. de ſecund. intent. Conimb. q. 4. Vallius de univerſ. in communi q. 4. c. 9. Petronus lib. 4. q. 1. ar. 6. Serna diſp. 1. ſec. 4. q. 5. art. 6. & alii. Tertia ſententia docet univerſale fieri per actum collativū, quo natura facta una per abſtractionem, & poſitivè indifferens cognoſcitur

tur pluribus ineſſe cum tali unitate, vel ſaltem, ſic apta ad ineſſendum, ita communiter Scotiſtæ cum Doctore 5. Met. q. 11. & lib. 7. q. 13. & in 1. d. 3. q. 7. & 4. d. 1. q. 2. & ex profeſſo 2. d. 3. q. 1. ubi ejus expoſitores præſertim Lichet. §. *Secundò principaliter*, Ant. And. 5. Met. q. 6. Tromb. 7. Met. q. 8. & 9. Zerb. 7. Met. q. 17. Bargius 1. d. 3. q. 6. §. *Ex aliomembro*. Fuentes, q. 6. diff. 3. art. 2. Meuriſſe loc. cit. Merin. diſp. 2. de Univerſ. q. 1. Item ex Thomiſtis Complut. diſp. 3. q. 6. Joan. de S. Tho. p. 2. Log. q. 4. art. 2. Sanch. q. 38. Univerſ. Soncin. 9. Met. 27. favet S. Tho. opuſ. 55. & 1. p. q. 28. art. 1. q. 7. de pot. art. 1. 4. Met. lect. 4. & 2. Periher. lect. 10. Item Recentiores ex Societate, Ruvius q. 5. & 6 Univerſ. Amic. tract. 4. qu. 4. dub. 6. concl. 6. qui alios citant. Moriſ. diſp. 1. Log. q. 8. & Blanc. ſupracit. Verùm neq; adhuc Auctores cit. omninò inter ſe conveniunt, ſignificant enim aliqui hunc actum collativum eſſe primi generis, alii inſinuant eſſe ſecundi generis (nam re vera in hoc puncto non ſe ſatis explicant) Rurſus quamplures volunt hunc actum collativum eſſe ſimplicem ſpectantem ad primam operationem, alii inquiunt eſſe compoſitum ſpectantem ad ſecundam, & ita defendunt quicumque contendunt eſſentiam univerſalis conſiſtere in actuali prædicatione de multis.

63 Demum nonnulli Moderniores volentes relatas ſententias concordare, diſtinguunt, aliud eſſe univerſali fieri ab intellectu, & aliud cognoſci, ut univerſale; fit enim per ſimplicem abſtractionem abſque aliqua comparatione, non tamen cognoſci poteſt, ut univerſale, niſi per cognitionem comparativam, quia debet cognoſci cum ordine ad inferiora. Sed hæc concordia parum valet, quia ens rationis, quale eſt univerſale, ut hìc de eo loquimur, non habet, niſi eſſe objectivum in intellectu, non habet autem tale eſſe, niſi ex vi alicujus cognitionis, ergo tunc fit univerſale, quando cognoſcitur; tum quia generatim loquendo fieri entis rationis eſt cognoſci, & intantùm fiunt, inquantum cognoſcuntur, ut dictum eſt diſp. 3. q. 4. art. 2. ergo prorſus inepta eſt hæc concordia, ac proindè ipſa relicta.

64 Dicendum eſt univerſale in actu non fieri per actum intellectus agentis, ſed poſſibilis, non quidem abſolutum, ſed collativum, non compoſitum, ſed ſimplicem, & hunc non primi, ſed ſecundi generis. Concluſio eſt Scoti, & Scotiſtarum loc. cit. quoad omnes partes, & quoad ſingulas probatur. Primò non fieri per actum intellectus agentis, ſed poſſibilis, ut alia loca mittamus, docet Scot. ſępè cit. 2. d. 3. q. 1. ſub H. ibi enim ex profeſſo impugnat illud dictum, quòd intellectus agens faciat univerſale illis verbis; *Ex hoc apparet improbatio illius dicti, quod intellectus agens facit univerſalitatem in rebus per hoc, quod denudat ipſum quodquid eſt in phantaſmate exiſtens*, de quo ſtatim infra concludit, quod in intellectu agente numquam *eſt tale, cui potentia proxima convenit dici de quolibet, ſed tantùm eſt in potentia proxima, ut eſt in intellectu poſſibili*, & probatur efficaciter, quia opinio adverſa ideò ſtatuit univerſale fieri per intellectum agentem, quatenus arbitratur ipſum ita abſtrahere ſpecies intelligibiles ex phantaſmate, ut naturam depuret, non tantùm à materialitate, ſed etiam à conditionibus individuantibus, ita quod in ſpecie ſola natura communis repræſentetur, at hoc fundamentum eſt ſatis dubium, quia ut dicemus in lib. de Anim. probabilius eſt ſpeciem productam ab intellectu agente repræſentare naturam adhuc cum conditionibus individuantibus, quæ in phantaſmate relucebant, & intellectus poſſibilis ſit ille, qui eam ulterius abſtrahat à conditionibus illis, ita quod ſpecies, & phantaſma non diſtinguantur ex objecto repręſentato, ſed ex propria entitate, quòd phantaſma ſit ens corporale, & ſpecies intelligibilis, ſpirituale, undè in tantùm intellectus agens dicatur abſtrahere à concretione materiæ, inquantum producit ſpecies ſpirituales; hæc enim eſt magis recepta doctrina de intellectu agente, quam docuit Scot. 4. d. 45. q. 3. Tromb. 7. Met. q. 7. & 8. Bargius cit. & alii Scotiſtæ, qui paſſim cum ipſo dicunt intellectum agentem utique transferre objecta de ordine in ordinem, ideſt ex ordine materialium ad ordinem immaterialium, non tamen ex ordine ſingularium ad ordinem univerſalium, & idem cum Scoto docent alii communiter Amic. cit. art. 3. Paſqual. ſec. 3. Averſa q. 8. Blanc. cit. cum cœteris. Accedit, ut advertunt omnes hi Auctores, quod etiam dato intellectum agentem ita abſtrahere ſpeciem, ut etiam depuret naturam à conditionibus individuantibus, adhuc tamen non dicetur efficere univerſale in actu, quia tota ejus efficientia terminatur ad illam ſpeciem, quæ eſt quid ſingulare, poterit igitur ad ſummum dici intellectus agens efficere univerſale in repræſentando, quatenus producit ſpeciem, quę ex hypotheſi eſt repræſentativa univerſalis, aut univerſale in habitu, quatenus præparat medium, quo univerſale in actu fiat ab intellectu poſſibili, dum illi per ſpeciem obiicitur, ut docet Bargius cit. & in hunc ſenſum interpretantur S. Thomam, & Cajet. cit. pro prima opinione Complut. Joan. de S. Thom. & alii Recentiores Thomiſtæ.

65 Secundò, quod non fiat per actum abſolutum, & præciſivum intellectus poſſibilis, ſed collativum, eſt Scot. cit. dum ait *univerſale in actu eſſe illud, quod habet unitatem indifferentem, ſecundùm quam ipſum idem eſt in potentia proxima, ut dicatur de quolibet ſuppoſito*, ergo ſecundum mentem Doctoris tunc fit natura actu univerſalis, quando jam facta una, & indifferens poſitivè per abſtractionem, poſteà comparatur ad inferiora in ratione participabilis ſimul ab omnibus, & de omnibus prædicabilis, quòd adeò clarum eſt, ut neſciamus, quo verbo Doctoris ibidem motus dixerit Paſqual. cit. ipſum inibi ſentire, quod univerſale fiat per cognitionem purè abſtractivam: planè ſi Doctor ibi vult univerſale in actu eſſe prædicabile de multis, & non poterit hoc fieri per cognitionem purè abſtractivam, quia à natura ſic abſtracta non eſt de alio prædicabilis, non enim dicimus *Petrus eſt humanitas*, oportet igitur, ut natura per actum abſolutum abſtracta ab individuatione, quæ ipſam ad unum determinabat, fiat concreta per reſpectum ad inferiora, quod fieri nequit ſine ſupervenienti actu collativo. Neque dicas poſita tali abſtractione naturæ ſtatim in ea reſultare reſpectum ad inferiora abſque interventu novi actus, qui collativus dicatur: Hoc enim prorſus voluntariè diceretur; tum quia ex vi actus abſtractivi potius tollitur à natura quilibet reſpectus ad inferiora, quàm ponatur; tum quia relatio rationis, & ſecunda intentio, qualis eſt univerſalitas, non habet eſſe per reſultantiam ex vi poſitionis extremorum, ſed ex vi cognitionis, & negotiationis intellectus ex dictis diſp. 3. q. 4. artic. 2. Ratio autem à priori hujus aſſerti eſt, quia univerſale definitur unum in multis, ergo nequit natura hanc univerſalitatem recipere, niſi concipiatur in ordine ad multa, ſed hoc fieri nequit per abſtractionem, quando enim intellectus naturam abſtrahit, potius illam ſegregat ab inferioribus, quàm concipiat illis communem, ergo id fit per comparationem; prob. min. aliud enim eſt concipere aliquid in alio, aliud verò concipere aliquid ſine illo, vel non cum illo, per abſtractionem intellectus concipit naturam non concepto aliquo inferiori, ergo per abſtractionem nequit natura univerſalis fieri, & hęc ratio urget tam de abſtractione facta ab intellectu poſſibili, quàm ab agente.

66 Tertiò, quòd fiat per actum collativum ſimplicem, non compoſitum, ſequitur ex dictis q. præced. art. 2. & 3. ibi enim dicimus ex ſent. Doct. actum prędicandi ſupponere naturam prædicabilem, quia ipſe eſt veluti exercitium prædicabilitatis, & ut ajunt Comp. potius facit prædicatum, quam prædicabile; prædicabile verò ſupponit univerſale jam actu conſtitutum, quia eſt ejus paſſio, ergo actualis prædicatio, quæ fit per comparationem compoſitam, ſupponit jam pridem univerſale formale conſtitutum. Accedit quod eſto per actualem prædicationem conſurgat aliqua relatio rationis, hæc tamen ad univerſalitatem ſufficiens non eſt, quia univerſalitas refert naturam ad multa neceſſariò, alioquin univerſalitas non eſſet, at prædicatio actualis ex dictis ibi art. 3. indifferenter refert univerſale ad unum, & ad plura, loquendo præſertim de prædicatione exercita, ergo non eſt ſufficiens ad conſtituendum univerſale, imo ait Doctor q. 16. univerſ. per hanc prædicationem actualem potius extraneari à natura relationem univerſalis, quàm conſtitui, ob rationem allatam.

Quartò tandem, quòd univerſale fiat per actum collativum ſecundi generis, non primi, conſtat ex dictis diſp. 3. q. 8. art. 1. ubi diximus ſecundas intentiones, de quarum numero eſt univerſale logicum, per talem actum collativum fieri; Et ſicut ibi diximus ſecundam intentionem per actum collativum accipere tantùm eſſe materiale, & derelictum ex illo eodem actu in objecto comparato, eſſe autem rationis formale, & actuale recipere per alium actum reflexum, quo illa extrinſeca denominatio comparati concipitur in objecto comparato per modum cujuſdam relationis ad aliud objectum, cui comparatur; ſic in propoſito cum dicimus univerſale accipere eſſe per actum collativum, id eſt intelligendum de eſſe materiali, ac derelicto rationis, quia eſſe formale non habet, niſi cum intellectus reflectens ſe ſupra naturam comparatam in attributo rationis ad inferiora, concipit talem comparationem in natura ad modum cujuſdam verò relationis ad inferiora terminatam.

67 In oppoſitum obiicitur 1. univerſale in actu fieri ab intellectu agente; tum quia ut ait Faber cit. eſt expreſſa Scoti ſententia 1. d. 3. q. 6. §. *Contra iſtam opinionem*, ubi verſ. *Non arguitur hìc* habet Doctor, quòd in ſpecie relucet actu univerſale, & 7. Met. q. 16. manifeſtè declinat ad hanc partem; Tum quia id ſuadet ratio, nam univerſale eſt objectum intellectus poſſibilis, ſed tale objectum pręparatur ei ab intellectu agente, dum ſpecies abſtrahit à phantaſmatibus, & præcedit quemcumque actum intellectus poſſibilis, ergo, &c. Reſp. textum à Fabro citatum ſignari pro extra, & quando etiam concederemus intellectum agentem tales abſtrahere ſpecies, non ſequitur ipſum ob id propriè facere univerſale, ſed quod formet ſpeciem, qua mediante poſſibilis intellectus naturam intelligens ſine individuatione formet univerſale, ut ſupra deductum eſt, & in hoc ſenſu dici poteſt in ſpecie relucere actu univerſale, quatenus nimirum in ipſa objectum eſt actu inſpectum ab intellectu poſſibili, non autem antecedenter, niſi in habitu. Ad locum ex Met. ait Bargius cit. primò, quòd Doctor in Met. communem tunc temporis ſecutus eſt opinionem, ſed in 2. d. 3. q. 1. ſuam docuit; deindè, quod in Met. loquitur ſecundùm tenentes, quod intellectus agens cauſet cognitionem, quod communiter in ſua Schola non tenetur, & in 2. loquitur ſecundùm aliam viam probabiliorem, demum ait, quod in Met. loquitur de univerſali habituali, quod eſt ſpecies intelligibilis, & in 2. de univerſali actuali. Ad rationem jam diximus q. 1. art. 2. in ſol. ad 1. univerſale fundamentaliter tantum eſſe objectum intellectus, ideſt naturam, ut à ſingularitate præſcindit, vel pæciſione negativa, quomodo præſcindit à parte rei, quatenus formalitas naturæ non eſt formalitas hæcceitatis, vel præciſione poſitiva, quomodo præſcindit cum per intellectum ſingularitate denudatur, qua etiam reſponſione utuntur Complut. hoc tamen non eſt intelligendum cum pręciſione, quaſi intellectus nequeat cognoſcere etiam ſingulare, ut in lib. de Anim. dicimus.

68 Secundò, quod univerſale fiat per actum abſtractivum intellectus poſſibilis, non comparativum, quia univerſale debet eſſe unum; ſed tale non eſt, cum concipitur in multis, quia ſic eſt multiplicatum, & diviſum, ſed ſolum quando abſtrahitur ab illis, ergo fit per